

SIONULU ROMANESCU

foia besericésca, literaria si scolastica.

Vien'a,
15. Marte
1866.

Sionulu rom. ese de dóne ori pre luna, in 1. si 15. a lunei, cuprindendu o cóla si diumetate. Pretiulu pre unu anu e 4 fl. v. a., pre diumetate de anu 2 fl. v. a. Pentru tiere afara de Austri'a se mai adauge portulu postalu.

Nu
6

Prenumerarea se face la redactiune in seminariulu gr. c. centralu din Vien'a (Schönlaterngasse Nr. 10), si la p. t. domni corespundinti. Tóte epistolele sunt de a se tramite la redactiune francate. Corespundintiele nepublicate se voru arde. Scrisori anonime nu se primescu.

Anulu
II.

CUPRINSULU: Neaternarea besericeí (urmare). — Protopapadichi'a lui P. Maioru (urmare). — Dr. Pusey si noulu seu programu de uniune cu beseric'a catolica. — Credinti'a, speranti'a, iubirea (poema). — Corespundintie: Comitatulu Dobocci (inca odata instalarea ilustr. d. episooopu alu Ghierlei.) Naseudu (preotii romani si breviariulu, doru de sinodu.) — Amvonulu: Cuventarea revdsimului d. prepositu M. Popu. — Ochire prin lumea politica. — Varietati.

Neaternarea besericeí.

(urmare.)

Altmintrenea este lucru vederatu, cá precumu e diferita beseric'a ,per excellentiam' de societatea cea cetatianésca, intogm'a de diferita este si jurisdictiunea besericésca de jurisdictiunea cea civile; ma togm'a pentru diferinti'a ei ,per excellentiam,' fiendu institutu dieescu si ,a consequenti' nefaliveru, este se fia independinte; in care intielesu graesce si protestantulu D. E. Tcofilu Benzal, scriendu: „Ihrer Natur nach muss die Verfassung und Regierung jeder Kirche autonomisch sein, d. h. die Verfassung kann ihr nicht von dem Staate, dessen Glieder und Unterthanen ihre Mitglieder sind, gegeben, die Kirchenregierung kann nicht vom Staate als solchem ausgeübt werden (fieca in Ungari'a in a. 1847/8 contrariulu acestei pareri s'a facutu, aducundu-se legi religiunarie in articulu XX. besericeí multu preiudecatórie), weil das sittlich-religiöse Element, in welchem die Kirche lebt, ein ganz anderes ist, als das politische und bürgerliche. Reden über Relig. Anhang über Kirchenrecht. Tübing. 1839. pag. 345. — In cátu au pecatuitu legelatorii dietei susu amintite, verindu-se in drepturile besericeí, se póte eruá din motiunea celui mai renumitu jurisprudentu alu Europei, Montesquieu, carele mai detaiatu afirmédia celea de susu díse, scriendu: „Tout le monde convient bien, que les loix humaines sont d' une autre nature, que les loix de la religion; et c'est un grand principe, mais ce principe lui même est soumis à d' autre, qu'il faut chercher. 1) La nature des loix humaines est, d' être soumise à tous les accidens, qui arrivent, et de varier à mesure, que les volontés des hommes changent: au contraire la nature de loix de la religion est, de ne varier jamais (si óre cumu nu va variá, de se va aplacedá ori atacarea imunitatei eclesiástice prin scopulu subtacutu a administrarei averiloru besericesci si a instituteloru scolastice in §. 3 din citatulu art. XX., ori cá se se póta convocá si arangeá si prin mireni sínóde in §. 8?) 2) Il y a des états, où les loix ne sont rien, ou ne sont qu' une volonté capricieuse et transitoire du souverain. Si dans ces états les loix de la religion étaient de la nature de loix humaines, les loix de la religion ne seraient rien non plus; il est pourtant nécessaire à la société, qu' il y ait quelque chose de fixe, et c'est cette religion, qui est quelque chose de fixe.“ De l' esprit des loix, liv. XXVI. chap. 2. — Si pentru aceca s'a

disu in Prolog. Tripartit. tit. VI. §. 6: „Omniumque legum inanis est censura, nisi divinae legis imaginem gerat; quia humanae leges eatenus valent solum, quatenus non discrepant a divinis (sic!), prout et Sapiens testatur, inquiens: Per quem reges regnant, et legum conditores justa decernunt.“

Nice nu se recere nesmintitu, cá amendóue juridictiunile se se concentredie in o persóna, despre ce scriendu Gelasiu pap'a cátra imperatulu Anastasiu, díce: „Duo sunt, imperator auguste! quibus hic mundus principaliter regitur: auctoritas pontificum et regalis potestas. Nosti enim, fili clementissime! quod licet praesideas generi humano dignitate, rerum tamen divinarum praesulibus devotus colla submittis; quantum vero ad ordinem disciplinae publicae, cognoscentes, imperium tibi superna dispositione collatum, legibus tuis parent ipsi religionis antistites.“ Epist. 8. — Nici nu e de lipsa identificarea gubernarei besericesci cu cea politica, dupa-ce a) conceptulu si natur'a potestati besericesci si civile inca vedesce acea nelipsa, cási cari potestati inca si in privinti'a scopului, a obiepteloru si in alegerea medieloru sunt diferite; prin urmare fieca este adeveratu, cá se infientiédia „statu in statu,“ ci de o plasa togm'a distinsa, care nicidecátu nu se inprotivesce' posibilitatei. Ast'a invétia si marturisescu b) si protestantii cei mai sinceri; asia Wolf part. VIII. Jur. nat. c. 1. §. 65. si 955., in Schol. et inst. jur. nat. §. 1064. — Brenning Primae lineae jur. eccl. univ. §. 8. — C. L. v. Haller Restaur. d. Staatswiss. t. IV. c. 50, — precumu si renumitulu T. A. Frey crit. Comment. üb. d. Kirchenr. t. 1. §. 168 si 167; dintre cari s. e. Wolf in loculu alu doilea díce: „Qui absurdum putant, jus circa sacra separatum esse ab imperio civili, quasi respublica in republica fingatur, iudicium omnino praecipitant . . . Sane in republica Hebraeorum jus circa sacra erat penes pontificem maximum, imperium vero civile penes regem, et uterque habebat jus suum sibi competens, independenter ab alio; quis vero dixerit, institutum hoc fuisse absurdum, etiamsi praescindas fuisse divinum?“ Care adeveru intr'atát'a e recunoscutu, cátu nice adunarea natiunala a Franciloru, macarca pre atunci domniá spiritulu celu mai nedumeritu, n'a pregetatu in acelu intielesu a-si emite decretele, dintre cari in finea unui'a se díce: „On ne craint pas de les (représentans des Français) charger du reproche, d'avoir envahi l'autorité spirituelle, tandis qu'ils l'ont toujours respectée, qu'ils ont toujours dit et déclaré, que loin d'y avoir

porté atteinte, ils tenteraient en vain de s'en saisir, parce que les objets, sur lesquels cette autorité agit, et la manière dont elle s'exerce, sont absolument hors de la sphère de puissance civile." Romanesce: „Nu e de temutu, cà represintantiloru francesi li se va imputá, precumca aru fi trasu cu forti'a la sine poterea si auctoritatea spiritala, deórace dinsii totdeun'a au respectat'o, totdeun'a au dísu si dechiaratu, cà, departe de a se fi mestecatu in aceea, indesiertu s'aru si incercá de a o ocupá; fiendca obieptele, preste cari dispune acea potere, si modrulu, in care se exercédia, cadu absolutu afara de sfer'a potestatiei civile." Recueil des decrets de l'assemblée nationale. t. XVII. p. 244—248. Si c) tot din a protestantiloru sistema colegiala se vede a urmá; in fine d) ce e mai multu si sistem'a besericeii fundate prin Christosu inca o adeveresce.

Drept'aceea potestate besericésca principelui civilu cá atarui nu i competiesce, si nici i póte competi, de nu cu spontane'a invoire a societatiei besericesci, seau déca elu se invesece cu aceea prin voi'a dieitatiei, carea a fundatu acea societate; ceea ce apriatu profesédia comitele Ios. Battyány, principe primat si archiepiscopu de Strigoniú, candu urgeá de la imperatulu Iosifu II. nevatemarea drepturilor besericeii incontr'a placetului (jus placeti) cu aceste cuvinte: „Idem vero de disciplinariis, quod de dogmaticis, ecclesiae legibus esse debet iudicium, scilicet: neutrarum concedendarum jus penes principes esse propterea, quod seu illae dogmaticae seu disciplinares sint, ecclesiasticae tamen esse non desinant, atque adeo a jurisdictione tantum ecclesiastica ferri possunt. . . Hinc est, quod de ritibus, ceremoniis, sacramentorum administratione, cleri functione, disciplina ac censura, verbo: de rebus etiam omnibus disciplinariis canones a conciliis, decreta a Romanis pontificibus, tamquam de materia sibi subjecta, edita prae manibus habemus; vix autem ulla proferri possit constitutio principum, quae hac in parte lata fuerit mero potestatis politicae imperio. . . Nunquam etiam fuit retinendorum suorum iurium, eorum scilicet, quae quomodo cum statu politico connexa sunt, tam avida et tenax ecclesia, ut non ultro et sponte cesserit, in quo regum, utpote defensorum administratorum suorum ita obedire potuit voluntati, ut non debuerit offendere Deum. Siqua in re constanti animo reluctata est, in eo certe divinum mandatum secuta est, quo obediendum Deo magis quam hominibus praecipitur. . . Nimirum quam verum est illud politicorum principum, non posse quietum perstare statum civitatis, nisi homines certa religione vinciantur: ita verius adhuc est illud catholico-politicorum, eo feliciorum esse statum, quo sanior in eodem puriorque religio custoditur. Proinde spectata pastoralis muneris obligatione, quoad errorem tacere non possum etc." Resp. super quatuor divers. vicib. a. 1781. emanatis clement. c. reg. mandatis.

Asiadara 1) principele civilu, carele nu e indiestratu cu obladierea besericeii, este supusu potestatiei besericesci cá oricare medulariu alu besericeii; si reciprocamente capii besericeii, cá membri ordinari ai republicei, sunt supusi jurisdictionei civile, si asia „werden beide Gewalten neben und mit einander für ihre Bestimmung wirken, gemeinschaftliche Angelegenheiten friedlich verhandeln, entstandene Reibungen mit Schonung ausgleichen, sich überhaupt gegen einander wie hülfreiche Glieder eines einzigen Körpers erzeugen, in welchem das ganze und vollständige Leben des Menschen sich bewegt." Carl Rintel, Vertheidig. Clemens Aug. Erzb.

zu Köln. Regensb. 1838, pag. 67—68. — Eara 2) jurisdictionile besericesci si civile-su decátra olalta neaternate, si fiacare in sfer'a poterei sale exercédia suprematía, precumu invétia si Hurter, scriendu: „Beide Reiche, das des irdischen und zeitlichen Zweckes, der Staat, und das, welches die Seelen zu leiten hat, dass sie durch wahren Glauben von dem Vergänglichem zum Unvergänglichem sich erheben, sollten neben einander bestehen, im Wesentlichen unabhängig von einander, gegenseitig ungekränkt, jedes in seinen Rechten, doch jedes für das andere wachend, in heiterem Einklange zu einander gewendet, wie das Antlitz der Cherubime auf der Bundeslade, gleich als zwei Säulen an den Thoren des Tempels." Geschicht. Papst Innoc. III., t. 3. pag. 74. — Inse 3) ambedóue jurisdictionile sunt deobligate, a nu se impiedecá un'a pre alt'a in sfer'a afaceriloru sale, ci dedupa ordulu seu si reverindu drepturile fiacui, spre acelasi scopu, fiecá pre diferite cali si prin diferite moduri, adica spre fericitarea poporului se nesuésca; „per hanc enim concordiam propagatur fides, haeresis confutatur, plantantur virtutes, vitia succiduntur, servatur justitia, iniquitas propulsatur, viget tranquillitas, persecutio conquiescit, cum pace populi Christiani paganorum barbaries subjugatur, cum incremento imperii ecclesiae libertas accrescit, cum incolumitate corporum salus proficit animarum, et tam clero quam populo sua jura servantur." Innoc. III. ep. 2. p. 294.

Ma Krammer tot mai multu dice, candu in casulu contrariu indegeta si tristele urmári; carele, dupa-ce ar fi espusu, cumca beseric'a cat. este mai apta(?) spre ater-nare decátu a protestantiloru, intréba: „Quid alioquin alteri cuicumque potestati in hac ecclesiae provisione superest negotii?" si adauge: „Quemadmodum dubitari nequit, summae in civitate potestati ob salutem civitatis, quia fundatae in religione atque cum hujus ruina necessario pereuntis, constare omnino debere, num cives et quam habeant religionem? ita certum est, omnem hanc de civium religione curam et sollicitudinem in praemonstrato ecclesiae per se subsistentis atque in omnem partem securae et efficacis casu effici superfluum; sique hoc non obstante influere in ecclesiae negotium nitatur: usurpare sine dubio jus alienum, niti adversus fundatam in religione securitatem, facere immobile religionis negotium mobile et fluxum, struereque in religionis ruinis ruinam societatis intelligitur." —

Din premise de prisosu veditu fiendu, cumca besericeii cat. cu dreptulu i competiesce neaternarea in gubernare, se nasce intrebarea, óre fost'a beseric'a cat. in usulu acestui dreptu in Ungari'a?

Neaternarea besericeii cat. in Ungari'a se cuprindea in conceptulu legiuitu alu *immunitatiei*. Immunitatea de la antái'a conversiune a Unguriloru la credinti'a cat. a fostu totdeun'a cu deosebita grigia padita, ceea ce erá tripla: alt'a *locale*, besericeii si altoru locuri besericesci cuvenita; alt'a *reale*, carea se atingeá de bunurile besericeii si ale clerului; alt'a *personale*, ce competicá persóneloru besericesci si constá in privilegiulu canonului si alu forului, in a carui potere persónele besericesci 1) nu se poteau trage inaintea forului seculariu, afara de casuri prin dreptu permise; 2) erau luati afara de la obligatiunea legiloru civile canóneloru prejudetióse; 3) erau scutiti de greutatile personali.

Spre comprobarea usului propasíndu — fiendca istoriéle parte cà nu se lovescu, parte cà demulteori se tragu la indoéla — me voiu radímá unicelu in legile patriei, in cari in respectulu acest'a faptice se demustra

pracs'a si usanti'a continua de 800 de ani. Eara pen-
trucá sinoptice se potu satisfacé acestei intreprinderi,
retacundu inmunitatile locali, mai antâiu voiu se vorbescu
despre inmunitatea reale, si apoi despre cea personala.

Inmunitatea *realu* din seculii cei d'antâiu ai rega-
tului erá prelanga episcopi si se fundá in legile consti-
tutionali ale patriei, anume in este urmatórie: „Epi-
scopi habeant potestatem res ecclesiaticas — religionis
— providere, regere et gubernare atque dispensare, se-
cundum canonum auctoritatem.“ S. Steph. D. I. 2. c. 2.
— „Dotes cujuscunque possessionis, monasteriis seu
ecclesiis a b. Stephano rege I. 2. c. 34. dispositae incon-
vulsae remaneant.“ Colom. C. I. 1. c. 1.; s. Ladisl. D.
I. 1. c. 3., D. I. 3. c. 25.; Colom. D. I. 1. c. 14., item D.
I. 1. c. 5. 6. — „Bona ecclesiastica seculares ne occupent,
neque se illis aliquo pacto intromittant.“ Sigism. D. 6. a.
21.; Ulad. D. 3. a. 55. — „Bona ecclesiae sub poena
actus potentiarii intra quindenam restituantur.“ Szilágyi,
D. a. 1.; D. a. 9; Math. D. 1. a. 3.; D. 2. a. 17. — „Res
et bona ecclesiarum seculares non occupent.“ Sig. D. 6.
a. 21. — Bona ad ecclesias vel personas ecclesiasticas
spectantia plebani, et his insufficientibus episcopi, revin-
dicent.“ 1536. a. 13.; 1548. a. 8.; 1557 a. 11.; 1567.
a. 31.; 1613. a. 2.; 1715. a. 60. — „Bona desolatarum
ecclesiarum et magistrorum pro parochorum, schola-
rum, magistrorum et juvenum, literis vacantium, sub-
sidio applicentur.“ 1548. a. 12.; 1550. a. 19. — „Prae-
latus bona ecclesiastica auctoritate regia revindictet.“
1550. a. 20. — „Ecclesiastica bona seculares . . . emere,
vendere, impignorare non possunt.“ Lud. conf. Decr.
Andr. §. 11.; item Ulad. D. 3. a. 55. et 65; item 1647.
a. 17.; 1715. a. 16. — Cătra cari se luamu si ceea ce
dăce can. 18 alu conc. IV. din Constantinopol: „Placuit,
ut res vel privilegia, quae ab eis (ecclesiis) per annos
30 possessa sunt, nequaquam a potestate praesulis earum
quaecunque persona secularis per potestatem subtrahat,
aut per argumenta quaelibet auferat . . . Quisquis ergo
secularium contra praesentem definitionem egerit, tam-
quam sacrilegus judicetur, et donec se correxerit et ec-
clesiae propria privilegia seu res restituerit et reserva-
verit, anathema sit.“

Ci desî beseric'a cat. din patria nu in 30 de ani,
fora in 800 de ani a fostu in pacinic'a posesiune a ave-
rilor sale, de la reformatiune incóce mai demul-teori se
aretara simptome de pruritulu de a cuprinde posesiuni-
le besericesci prin legile patriei constitutionali stipu-
late. Ma acca mancarime niciodata nu s'a urcatu la gradu
mai inaltu, decâtu in seclulu presinte, in care — fiecà
demul-teori la desbaterile comitatense, si anumitu in a.
1832 in comitatulu Bihariei insi-si nobilii protestanti
din Dobričinu strigáu: „Ne bántsd a catholicus papság
jogait, mert azok a mi nemesi jogainknak cardinalis
talpköve!“ (se nu ne atingemu de drepturile preotîmei
cat., căci acele sunt pėtr'a anghiulara a drepturiloru
nóstre nobilitarie!) — in §. 3 alu art. XX. din 1847/8
principiulu edisú intr' acolo se vede a gravitá. Oh auri
sacra fames, quid non mortalia pectora cogis?! —
Drept'aceea nu este tempu de pierdutu. De la diėt'a
presinte multu aterna; dar totu mai multu de la Maie-
statea sa c. r. apostolica, cu advocat'ia besericea cat. in-
diestrata, care rogata fiendu nu va pregetá a aduceaju-
toriu in tempu oportunu.

(finea va urmá.)

Protopapadichi'a lui P. Maioru

(urmare.)

§. 17.

II. privilegiu protopopescu este: a cercetá popórele.

Dintru aceeași comuna potere, carea o-au avutu chorepi-
scopii si asta-di o-au protopopii, de a guberná besericele tienu-
turiloru sale si a face indreptare, urnedía, cã fiascecare protopopu
are potere si detoria a cercetá popórele eparchiei sale, unde cėrca:

1. Óre sciú crestinii, cari au ajunsu la ctatea preceperci,
dogmele acele, cari fiascecare crestinu este detoriu se le scia? mai
vertosu: cumca este unu Domnedieu adeveratu, unulu in fientia si
intreitu in fație, Tata-lu, Fiiulu, Spiritulu s.; cumca a dáu'a fația
din s. Trėime, adica Fiiulu, s'a intrupatu, a patimitu, a moritu si
a inviatu pentru mantuirea nóstra; cumu spiritulu este nemori-
toriu, si Domnedieu celoru buni va resplatí cu bine nefinitu, care
nici ochi de omu n'au vediatu, nici urechiele n'au audítu, nici in
anim'a omului se póte salasíluí, car celoru rei va resplatí cu eterna
tortura; cumu fiacarele este detoriu a crede tóte, cãte Domnedieu
a descoperitu si prin sant'a beserica a crede ni-le-a datu.

2. Óre sciú „Tata-lu nostru,“ care rogatiune insu-si Dom-
nulu Christosu ne-a inviatu, si, pentrucã fiascecare crestinu este
detoriu spre marirea lui Domnedieu a-o dice inca mai demul-
teori, s'a numitu rogatiunea cea de tóte dilele?

3. Óre sciú poruncile lui Domnedieu si cumu le-padiescu?
Cã si can. 6 a conc. VII. ecumenicu demanda, cá, candu se aduna
episcopii la saborulu celu de tíera, osebita grigia se aiba de
acést'a, cá crestinii se padiesca poruncile cele domnedicesci. „Eara
fiendu, dice, cã saborulu se face pentru lucruri canonicesci si
evangelicesci, trebue cá, dupa-ce se aduna episcopii, se aiba grigia,
cã domnedieescile si facatórielo de viétia a lui Domnedieu porunci
se se tiena; cã intru padírea loru este resplaire multa, deórace
purunc'a este faelia, eara legea lumina de calea victiei aretatória,
si invetiatur'a si porunc'a Domnului e stralucita, carea luminédia
ochii.“ Déca ss. canóne poruncescu, cá episcopii adunandu-se la
sinodu se aiba mare grigia, cá crestinii se tiena poruncile cele
domnedicesci: cu cãtu mai vertosu protopopii in tienuturile sale
-su detori se pórte grigia de acést'a, deórace ei-su deregatorii mai
deaprópe si ispravnicii asiedimenteloru canonicel!

4. Cėrca, óre nu sunt unii suduitori, descantatori, vregitori?
óre nu lucra in serbatori? si de se afla vreunii de acest'ia, cu
spiritulu blandetieloru se cade a-i indreptá; si de nu voru incetá,
si mai cu grele leacuri se cade a-i tameduí, cãtu din radecina
se se smulga unce cá acestea, si nicecumu descanturile, vregitu-
rele, demoniele ori cu ce midlocire se nu se sufera intre cei ce
se numescu cu numele lui Christosu. „Cei ce s'au datu pre sine
gacitoriloru, dice can. 61 a concil. de la Trul'a, seau celoru ce
se dıeu sutasi, seau altoru de acestu feliu, cá se invetie de la ei,
de vreu se li-se descópera ce-va: dupa cuviinti'a celoru ce despre
dinsii deunedile s'a otaritu, canonului de 6 ani se se supuna.
Aceluiasi canonu se cadé se se supuna si cei ce pórtá ursóie seau
de acestu feliu de téra pentru jocu si penrucá se insiele pre cei
prosti, si spunu noroculu si ursitulu si genealogi'a si multime de
nesce cuvente de acestu feliu din jocurile cele insielatórie si ame-
gitórie; si cei ce se numescu gonitori de nuori, si descantatori, si
lecuitori si gacitori. Ear cei ce voru mai remané inca si petrece in-
tru acelea feliuri de maestríe pierdiatórie si pagane, otarimu se
se lápede cu totul din beserica; precumu dıeu si ss. canóne. Cã ce
impartasire are lumin'a cu intunereculu? cumu dıce apostolulu;
seau ce unire are beseric'a lui Domnedieu cu idoliu? seau ce parte
are credintiosulu cu celu necredintiosu? ear ce unire are Chri-
stosu cu Veliaru?“ — Si can. 62 alu aceiiasi sinodu: „Voimu,
dice, cá de totu se se lápede din vietuirea crestiniloru serbato-
rile paganesci, cele ce se chiama vota ‚brumalia‘ si ‚colendae‘ si
adunarea, care se face in diu'a d'antâiu a lunei lui Marte, lape-

dămă și gonimă. Încă și jocurile cele de sboruri ale muierilor, cari multa stricare și pierdere aducă; și acele ce cu numele celor mîntuiosi, căsî la Elini, s'au numit domnediei, și jocurile și tainele, cari se faceau ori de barbati ori de muieri după dătina cea de demult și straina de vieti'a creștinilor; și otarimă, că de aici înainte nici unu barbatu se nu se îmbracă în haina muierescă, nici o muieră în haine barbatesci, încă nici cu fație cu peru flocosă seau de tiapi seau de satiri, nici se chiumă și se amîntescă numele spurcatului Dîonișiu la teascuri candu storeu struguri, nici candu bagă vinulu în buti se nu facă risu din nescientia seau din desiertatiune, facundu cele ce de la insielatiune dracescă pucedu. Dreptu-aceea cei ce de acum înainte voru face ce-va din cele ce sunt scrise, după-ce voru veni la cunoscinti'a acestor'a: de sunt clerici, demandămă se li-se iee darulu; ear de sunt mireni, se se aforisescă.*

5. Cérca, óre vinu toti la beserica dominec'a și în serbatori, că se audă mai vertosu s. liturgia și se asculte casani'a? „Oricare episcopu, dîce can. 80 a sinodului de la Trul'a, seau preotu, seau diaconu, seau oricine din cei ce se numera în cleru, seau mirénu, carele nu are nevoia mai grea seau tréba cu anevoia, cătu în multu tempu se fia departo de beserica sa, ci, în cetate petrecundu, trei domineci în trei septemano nu vinu la beserica: de este clericu, se-si piérda darulu; car de este mirénu, se se aforisescă.“ — „Căci dintru aceea, dîce Balsamonu la telulu canonului acestui, un'a din dóue se aréta, că acel'a au poruncile cele domnediesci și domnediescile cantări și rogatiunile nu le-bagă în séma, au că nu-i credintiosu; că pentru-ce în douedeci de dîle n'a vrutu a petrece cu creștinii și împreuna cu poporul celu credintiosu a lui Domnedieu a-se impartasi?*

6. Cérca, óre nu se sfadescă în beserica ómenii pentru locu și pentru siederea înainte? și de va aflá un'a cá acést'a, togm'a se cade a îndreptá; pentrucă deórace D. Christosu poruncescă în evangelia, că ducundu-ti prinosulu și prescurele tale la altariu și acolo-ti vei aduce aminte, că are ce-va fratele teu asupr'a ta, se lasi acolo prinosulu și se mîergi se te impacă cu fratele tóu, și apoi se andresnescă a aduce prescurele tale la altariu: ce vomu dîce de acel'a, carele în loculu celu santu, în cas'a lui Domnedieu, în tempulu sacrificiului celui santu fora de sange, — candu și unde și angerii încă, fiendu cuprinsi de minune, tremura, — caúsédia scârbe, și, unde mai cudeadinsulu cu iubire fratiésca se cade se fia uniti, face împarechiare și abate mintile tuturor decătra cugetarea preainfricosiatelor taine? Si déca D. Christosu și la ospetiele cele mirenescă încă defaima pre cei ce iubescă siederea înainte: ce se cade a dîce despre acel'a, care andresnescă acést'a în beserica? Adevératu unulu cá acel'a nu numai se cade se se împinga la loculu celu mai depre urma, ci afara de beserica se se scóta, cá se invetie a se smeri. — Inse

7. acelu protopopu, care aflandu prin beserici pre ómeni că nu ingenunchia, mai vertosu dominec'a, defaima dătina loră, si-aréta nescientia sa și strainatarea în invetiatur'a cea canonica și întru cunoscinti'a dătinelor celor vechi ale s. beserice; deórace dintru 'nceputu și cu canóne încă intarita dătina a fostu, cá dominec'a și de la pasci pana la rosalie în tóte dîlele nu ingenunchiandu ci standu, întru amintirea inviarei Domnului Chr., se se róge creștinii. — Tertilianu în cartea cea despre corón'a ostasiului c. 3 dîce: „Dominec'a a postí seau a-ne rogá din genunchie, socotimă foradelege. Aceesi scutintia avemă din diu'a pasiloru pana la rosalie.“ — S. Petru episcopulu Alesandriei cap. 15 la Beveregiu tom. 2. dîce: „Diu'a domineci dî de desfatere tînemă, pentrucă întru aceea a inviatu Domnulu, întru care amă luatu, cá nici se nu ingenunchiamă.“ — Can. 20 a conc. de la Nice'a dîce: „Pentrucă sunt unii, cari dominec'a și în dîlele rosaliilor ingenunchia: cá în tóte besericile se facă asemenea, s. sinodu a demandatu, cá întru acestea dîle creștinii standu se se róge lui Domnedieu.“ — M. Vasilie în cartea cea despre Spiritulu s. cudeadinsulu aréta caus'a acestei dátine apostolice. „În cea d'an-

tăiu a sambatei, dîce, standu plinimă rogatiunile; ear caus'a nu toti o scimă. Că nu numai, (că precumă împreuna cu Christosu amă inviatu, cele de susu se cade se cercămă,) în diu'a inviarei standu rogandu-ne, ne-aducemă aminte de darulu celu nóue datu; ci pentrucă diu'a aceea se vede órecumă a fi icón'a vécului venitoriu.“ — Si s. Casianu Romanu la colati'a 34 c. 20: „Pentru aceea, dîce, în dîlele acelea (de la pasci pana la rosalie) nici genunchii la rogatiune nu se pléca, pentrucă plecarea genunchiloru este semnu de pocaintia și de gele; deunde întru tóta aceeași serbare ne-îndeletnicimă întru acelea, cari și dominec'a tînemă, întru carea maimarii nostri ne-au datu, cá nici nu se cade se se postéscă, nici genunchiele se se plece, întru onórea inviarei Domnului.“*)

8. Cérca și aceea protopopulu, óre onorédia poporeni pre preotii sei? Că deórace la tóte limbele, macaru cătu de barbăre și de pagane, încă totdeun'a au fostu întru onóre preotii loră: cu cătu mai vertosu creștinii se cade se-si onoredie preotii sei și se se supuna loră, caror'a potere cá aceea le-a datu Christosu pentru folosulu ómeniloru, carea nici unulu dintre angeri n'au avutu, cá se deslege pecatele ómeniloru și în s. liturgia pana se-o prefaca în însu-si trupulu și vinulu în însu-si sangele Domnului Chr., și cătra cari a vorbitu Christosu: „Cel'a ce asculta pre voi, pre mine me asculta, și cel'a ce se lăpeda de voi, de mine se lăpeda.“ Luc'a c. 20.

9. Cérca, óre platescu poporeni preotiloru sei sembr'a, ce li-se cuvine? și spre aceea-i îndetoresce; deórace totdeun'a a fostu dătina în beserica lui Christosu, cá poporeni se dee preotiloru sei cele ce sunt de lipsa spre sustinerea vietiei, care datina (cumu amă aretatu în telulu canonului apost. 4, și aici repetimă) radîma întru invetiatur'a apostolului Paulu, carele în epist. I. catr. Cor. c. 9 cudeadinsulu adevérédia, că detori sunt creștinii a dá preotiloru cele ce sunt de lipsa pentru sustinerea vietiei loră; aréta acést'a a) din pravil'a gintiloru: „Cine, dîce, sierbesce în óste cu léf'a sa?“ b) din fire: „Cine, dîce, sadescă vinia și din fruptulu ei nu mananca? seau cine pasce turm'a și din laptele turmei nu mananca?“ aréta c) dintru neasemenarea celei ce se dá si se iea, cu esemplulu semenatoriului, care semenandu, cu multu mai multu ascépta se secere, decumă a aruncatu în pamentu. „Cele spirituali cu multu mai scumpe sunt decătu cele corporali; deci déca amă semenatu noi vóue cele spirituali, au mare lucru e, de vomu secerá noi ale vóstre cele trupesci?“ d) din legea lui Moise, care la a dóu'a lege c. 25 aceeași aréta cu esemplulu boului ce triera, carui'a a-i legá gur'a, cá se nu manance, cumplita tirania ar fi. Întru care esemplu cumca cea ordinatiune domnediescă se cuprinde, cá sierbitorii evangheliei de la acei, pre cari i-invétia, se iee cele ce sunt loră spre hrana de lipsa, invétia apostolulu. Deunde incheia cuventulu: „Au dóra de boi se ingrigescă Domnedieu? Au pentru noi cu adevératu dîce? cá pentru noi s'a scrisu. Au nu sciti, cá cei ce lucra cele sante, din beserica manca, și cari sierbescu altariului, cu altariulu se impartasiescu? Asia si Domnulu a rouditu, cá cei ce predica evangeli'a, din evangelia se se hranéscă.“ — De aici luminatu se vede, cá nu ordinatiune omenéscă ci dieéscă este, cá poporeni se-si hranéscă preotii sei, și tóte cele ce sunt loră de lipsa spre sustinerea vietiei, cu înduratória mana se dee. Deci nu voru greși preotii nostri, de voru graí cătra poporulu nostru, a carui fórté a recitu iubirea cătra preoti, cu cuventele lui Paulu apost. în ep. I. catr. Cor. c. 9: „Déca au parte altii de poterea vóstra, pentru-ce nu mai bine noi, adica noi pastorii vostri, cari diu'a nóptea în multe pericle ostenindu,

*) Adica tóte acestea sunt de a se întielege despre ceea ce dîce Tertilianu, că în domineci și la pasci e opritu a ne roga (mai îndelungatu din) genunchi; nu sunt înse oprite metaniile seau prosternerea si adorarea din genunchi a preainfricosiatului sacramentu, mai alesu la prefacere, deórace si dominec'a cantămă: „Veniti se ne-închinămă și se cademă la Christosu,“ și „Candă înaintea ta cademă, celu ce te-ai scólatu din momentu scl.“ (vedi Pidalionulu la can. 20 alu conc. I. ecum.) Red.

trudindu, ve padfmu, si poftimu cu Paulu apostolulu se fimu ana-tema pentru natiunea nostra? — —

§. 18.

III. privilegiu protopopescu: de a cerceta, cumu se porța preotii in sierbitiulu celu preotiescu.

Dintru aceeași comuna putere, de a guberná besericele si a face indreptare, firesce curge si aceea, că fiacarele protopopu are dreptu si putere de a cercá, cumu se porța preotii cei din tienutulu seu intru sierbitiulu celu preotiescu? Acést'a cudeadinsulu demanda si instructiunea cea din a. 1610 prin capitanulu Fagarsiului protopopiloru celoru din pamentulu Fagarsiului data, care la numerulu 1. dice: „Pentru aceea protopopii adeseori pre ei se-i cercetedie, se-i ispitésca si se-i invetie atátu despre invetiatur'a lor, câtu si cumu invétia pre seracime, si ei inca cumu se porța?” Deunde protopopulu intru cercetarea cea canonica, seu si intru alte timpuri dupa diferite intemplari, cerca pentru preotii sie-si supusi:

1. De sunt gat'a totdeun'a diu'a si nóptea candu poftesce lips'a si fora pregetu a botezá, cá se nu se intemple in lenevirea loru vreunu pruncu se móra nebotezatu? Plinescu óre tóte, câte dupa legea beserecei nóstre cei grecesci sunt? adica: că dupa lapedare se unga pre celu ce va se se boteze cu untu de lemnu de preotu santítu, despre care dátina si santulu Cirilu alu Ierusalimului cuventa lu Catechisulu mistagogicescu 2. cu numerulu 3; se-lu spele ou apa firésca in trei afundari, dícundu: Botéza-se sierbulu seu sierb'a lui Ddieu in numele Tata-lui, si alu Fiiului si alu Spiritului santu, aminu; unde se cade a luá a minte, că macarca datina comuna a fostu in beserica odiniora, cá botezulu se se faca cu afundari in apa: totu acel'a botezu aórea se facea cu tornarea apei pre capulu celui ce se botezá, care datina asta-di stá prin partile acestea, seu si cu stropire; totusi neciodinióra nu l'a lapedatu s. beserica cá desiertu si fora putere, nece n'a demandatu, cá celu intru acést'a tipu botezatu a dou'a ora se se botedie. — S. Ciprianu de la Cartagen'a, indoindu-se orecaele Magnu de botezulu celoru ce se botéza in patu fiendu bolnavi si in pericolu de mórte, pentrucá nu se botéza prin afundare pontru bol'a sa, in epistol'a 76 cu multe argumente adeveresce, cumca adevratu este botezulu acelor'a, macarca nu s'a facutu prin afundare. — Si adevratu ss. canone pre cei intru acestu tipu in bóla botezati nececumu nu demanda, cá se se botedie a dou'a óra, macarca déca se voru insanatosiá i eschide de la chirotonia, pentru aceea, cá unii cá acesti se vede cá (fiendu adica in etate) nu din bunavoia ci mai vertosu pentru fric'a mortiei au primitu botezulu, si si pentrucá lenevirea si atát'a intardiare de a se botediá se se pedepsésca. „Carele bolnavu fiendu se va botezá, dice can. 12 a sinodului de la Neo-Cesare'a, nu póte se se faca preotu, cá credinti'a lui nu din voia, ci din nevoia este; fora numai dora pentru nevointi'a cea dupa bola, si pentru credinti'a, si pentru rarimea omeniloru.“ Ear a nececumu nu demanda, cá se se botedie a dou'a óra; precumu si canon. 47 a sinodului de la Laodice'a numaicátu demanda, cá unulu cá acel'a, déca se va insanatosiá, se invetie credinti'a, car nu se se botedie a dou'a óra. „Cumca se cade, dice, cá cei ce in bola primescu botezulu si dupa acea s'au insanatosiatu, se invetie credinti'a si se cunósca, cá s'au invrednicitu darului celui domnediescu.“ — Nece se nu se smintésca cine-va cu canonulu apostolicescu 50, carele dice: „Episcopulu seu preotulu, carele nu va face trei afundari ale unui sacramentu candu botédia, ci numai o afundare, carea se dá intru amintirea mortiei Domnului, se-si piérda darulu. Cá n'a dísu Domnulu: in mórtea mea se botediati; ci: miergundu invetiati tote poporele, botezandu-i pre ei in numele Tata-lui, si alu Fiiului, si alu Spiritului santu.“ Nu se demanda intru acestu canonu, cá botezulu se se faca intru afundare si nu cu tornare seu cu stropire; ma nece aceea nu se demanda, cá botezulu se se faca cu trei afundari, si nu cu o afundare; ci se opresce, cá se nu se faca botezulu intru mortea lui Christosu, ci in numele Tata-lui si alu Fiiului si alu Spiritului santu. Puçi-

nu de vei socotí cuventele canonului, vei vedé, cá acést'a este inticlesulu lui, mai vertosu de-ti vei aduce aminte, cá asupr'a Eunomianiloru, cari stricau form'a botediului, s'a intogmitu canonulu acést'a. Deunde celu ce ar botediá a dou'a óra pre acelu, carele odata este botezatu cu tornarea apei in numele Tata-lui si alu Fiiului si alu Spiritului santu, s'ar face vinovatu canonului apostolicescu 47, ce dice: „Episcopulu seu preotulu, carele va botediá a dóu'a ora pre celu ce adevratu este botezatu, se-si piérda darulu.“ — Se cade si aceea se cerce protopopulu, óre ce nume punu preotii celoru ce se botéza? cá nu se cade altu nume, fora de a santiloru, se li se puna. — S. Ioanu gura-de-auru in omili'a a 21. cea despre facere invétia anume pre poporeni sei, cá nu orice nume de a mosiloru si a stramosiloru sei seu a altoru omeni faimosi, ci nume de a santiloru, cari au stralucitu cu fapte bune, se puna prunciloru sei, cá cu esemplulu acelor'a spre fapte bune se se indémne. — Ear acéstui lucru, cáci cerca protopopulu si nu lasa nicecumu, cá la botediu se se primésca nanasi eretici seu cari sunt cu viétia si cu fama rea, aretata este caus'a; pentrucá detori'a nanasiloru nu este numai, cá la botediu se daruésca celui botediatu indatinat'a camesia alba si lumina seu si altu daru, ci mai vertosu cá in lips'a parintiloru celoru firesci ei se-i invetie cá nesce parinti sufletesci credinti'a si fric'a lui Domnedieu, spre care lucru ereticii si cei cu viétia si cu neravuri rele nicecumu nu sunt apti; precumu si pre calugheri si calugheritie, pentrucá nu sunt liberi de a esí din monastire si a se cuprinde afara cu grigi'a acést'a, i-opresce pravil'a a fire nanasi la glav'a 135. — Mai pre urma in rondulu botediului cudeadinsulu cerca protopopulu, óre invetiat'au preotii pre mósie a botediá, candu s'ar intemplá periclu cá se nu fia tempu a ajunge la preotu? cumca adica atunci, déca nu va fi altulu, mósi'a se tórne de trei ori apa preste corpulu pruncului, dícundu: „Botédia-se sierbulu seu sierb'a lui Domnedieu in numele Tata-lui, si alu Fiiului, si alu Spiritului s., aminu.“

2. Cerca protopopulu, óre preotii celoru ce-i botédia administrédia-le indata si sacramentulu santului miru, adica miruescu-i cu miru santítu de archiereu? Cá macarca capetenesce a archiereului este puterea de a miruí, carea si dintru aceea se vedesce, cá totdeun'a mirulu se cade se fia de archiereulu santítu; totu si din vechiu si nepomenitu tempu este aceea datina in beserica resaritului, cá si preotii se miruésca. Si cumca acést'a datina erá in beserica grecésca intru alu IX. seculu de la Christosu, adevratu face intemplearea cea din Bulgari'a pre tempulu lui Fotiu patriarchului de la Constantinopolu. — Intorsese adica Grecii pre Bulgari cátra credinti'a lui Christosu din paganatate, si prin preotii sei i botediasse si-i miruise. Sosindu acolo misiunarii cei tramisi de la Rom'a, cá in partea latiniloru se traga pre Bulgari, indata intre celealalte defaimara dátina gréca, si, precumu este la latini dátina, cá numai episcopii se miruésca ear nu si preotii, pentrucá fusese miruiti de preoti, prin episcopii sei pre toti i-miruirea a dóu'a óra. Pentru care fórté maniandu-se Fotie patriarchulu, grea tanguire tramise la patriarchii de la resaritu prin cartea sa cea enciclica, unde intre celealalte dice: „Pre cei miruiti prin preoti nu s'au sfitu denou a-i miruí, predicandu-se pre sine episcopi si mirulu preotiloru fora folosu si indesiertu a fi facutu clevetindu. Audit'a cine-va vreodinióra nebunía cá acést'a, care nu s'au ingrozítu nebunii a face, cá pre cei odata miruiti eara-si se-i miruésca si maritele acele si domnediescile ale crestiniloru taine intru risu intorcundu-le se-le calce? Ci se vedi inticleptulu si celu de tréba a loru respunsu! carii vrendu a-se aretá aparatorii sacramentelor, intru adeveru sunt nesantíti si lipsiti de santele sacramente. „Nu este iertatu preotului, diceau, pre acéi'a, cari se botédia, cu ungere a-i santí, cá acést'a numai archiereiloru prin lege s'a datu.“ Dar de unde a venitu acea lege? Carele puitoriu de legi, carele dintre apostoli a otaritu acést'a? Au macaru órecare dintru parinti? Au órecare sinodu? Dar unde, seu candu adunatu? Cu a caror'a voturi a

otaritu si intaritu: nu este iertatu preotului pre cei ce se botédia a-i sigilá? Asiadara nice-i va fi lui iertatu a botediá, nice a santí; câtu nu numai indiumetându-se preotulu nemic'a se nu cutedie in lucrurile cele domnedieesci, ci totu se-se întórca intru statu mirenescu?! Cel'a ce corpulu Domnului santiesce si sangele lui Christosu si cu acelea pre cei botediati odinióra i-santiesce, de unde va fi, cá pre acei'a cu ungerea untului de lemnu se nu deplinésca? Botédia preotulu si cu undele baici dá darulu celu curatítoriu; cumu, a carei'a curatíre elu este incepatoriu si deplinitoriu, a aceleiasi padia si pecete o vei rapí de la elu? Ci déca rapesci pecetea, nici aceea nu-i dá, cá se administre darulu, seau pre órecarele cu acel'a se santiésca. Cá cu nume góle infrumsetiandu-te preotulu teu si pre tine, acelasi singuru pre tine capetonia si episcopu se te arete.“ — Precumu Fotie preaintieptiesce si adeveratu cuventa, cá nice unu apostolu si nice unu parinte seau conciliu de la resaritu n'au opritu, cá se nu miruésca preotii: asia din canónele, cari cuventa despre sacramentulu s. miru, deórace niceodinióra nu dícu, cá episcopulu se administre acést'a taina, urmédia, cá nu numai episcopii oi si preotii miruiau. Can. 48 a conciliului de la Laodice'a díce: „Cumca se cade, cá cei ce se botédia, dupa botediu se-se unga cu mirulu celu mai pre susu de ceriuri si a-se face partasi imperatiei lui Domnedieu.“ Si can. 7 a concil. II. ecum., carele a fostu antáiu la Constantinopole, díce: „Si antáiu i-insemnámu cu santulu miru, unghundu-le si fruntea si ochii si narile si gur'a si urechile; si candu i unghemu, dícemu: Sigilulu darului Spiritului s.“ Aceeasi tacere in toti ss. parinti de la resaritu este. Ma Genadíe alu Constantinopolei, pre carele-lu amintiesce Ecumenie anume la telculu aceluasi Ecumenie alu epistolei lui Paulu apostolulu cea cátra Evrei, aréta, cumca si preotiloru se cuvine a miruí. „Pre cei ce vinu la credintia, díce, dupa vrednicía i-dogenimu, cá de faptele cele factórie de mórtc se se parasésca, ear parasandu-le se crédia in Domnedieu, ear crediendu se se botedie, ear botediati se se supuna pre sine punerei maniloru preotiloru spre impartásirea Spiritului s.“ Si s. Ioanu gura-de-auru in omili'a 2., care este despre I. epistola a s. Paulu a. cátra Tim., díce despre episcopi, cá „numai cu chirotoni'a sunt mai mari, si numai cu acést'a mai multu decátu preotii se vedu a avé;“ adica numai cu atât'a intrecu episcopii pre preoti, cá preotii nu au volnicía a chirotoní, precumu au episcopii. Intru acelasi intielesu graesce si s. Epifanie asupr'a lui Aerie la eresulu 56 seau 77 numerulu 3 si 4. Deci déca preotii numai cu atât'a sunt mai mici si mai puçinu decátu episcopii, cá ei nu au putere a chirotoní cá episcopii: afara de tóta indoél'a este, cumca preotii au dara putere a miruí; precumu si aceea din cele pana acumu díse urmédia, cá din seculii cei dintru inceputu a fostu dátina in baseric'a resaritului, cá se miruésca preotii. — Ear cumca nu este lipsa nice se cade, cá se ascepte preotii nostri, pana candu va ajunge prunculu la etatea de 7 ani si atunci'a se-lu miruésca, precumu este acumu dátina la apuseni, aretatu este dintru aceea, cá nu numai in baseric'a resaritului, ci si in baseric'a apusului dátina de comunu a fostu, cá prunci câtu de mici si indata dupa botediu se-se miruésca. Marturía este despre acést'a Augustinu in tractatulu 6 celu despre epistol'a lui Ioanu si in cuventulu 333, si pap'a Inocentie in epistol'a 1., precumu si tóte molitvenicele apuseniloru cele vechie. Ma inca sinodulu latinescu de la Vigorn'a la a. 1240 aforisesce pre parintii, cari voru intardiá a face se-se miruésca prunculu lor mai multu decátu unu anu dupa nascerea lui.

3. Despre sant'a cuminecatura cérca protopopulu, óre nu o-dau preotii la ómeni bolnavi, cari sunt in etate a cunósce binele si reulu, fora marturisire; seau nu o ducu cantaretiulu si fetulu, nefiendu preotulu de façie, la bolnavi eara-si nemarturisiti? Cà multi asia sunt de simpli, câtu nici o grigia nu au de aceea, cá se nu móra nemarturisiti si neindreptati, fora numai se-nu tréca fora cuminecatura, cu carea adeveratu se ingreunédia osend'a celoru neindreptati. — Precumu si aceea cérca, óre nu dau preotii

s. cuminecatura la pruncii cei asia mici, câtu nu sunt inca harnici a mancá, si pentru aceea, de li-se va bagá s. cuminecatura in gura, o lápeda afara? Deci unor'a cá acesti'a destulu este dupa botediu buretele, cu care este dátina a se sterge potirulu, intinsu in apa a-lu stórcé in gura, pentru dátina. Ear déca sunt pruncii apti a primí, fora sfiéla i-póte preotulu cuminecá; pentrucá oricarele este nevinovatu si din fiii lui Domnedieu cei adeverati, este aptu de a-se cuminecá; si cumca pruncii cei botediati sunt de acelu feliu, nimene nu are indoéla. Nice nu se cuprindu pruncii intru acei'a, despre cari vorbesce apostolulu I. Cor. c. 11 v. 28: „se-se cerce antáiu pre sine omulu, si asia se mance din panca aceea si din pocharu se bec,“ deórace pruncii n'au ajunsu la etatea aceea, cá se póta cu voi'a s'a resvretita inca pierde darulu santieniei, carele prin botediu l'au dobenditu. Si acelu obicei, de a cuminecá pruncii cei mici indata dupa botediu, nu numai in baseric'a resaritului, — de care nece o indoéla nu este, deórace acea dátina si acumu cu statornicía o tiene, — ci si in baseric'a apusului a fostu mainainte, si numai dupa seclulu alu XII. s'a fautu altcumu; despre carea marturía sunt molitvenicele latiniloru celea vechi. Vedi la Martenie latinulu tomu I. „Despre datinele eclea vechi ale basericei.“

Cade-se si aceea se cerce protopopii, óre nu cumineca preotii pre ómeni din partiocelele celea ce se dícu „cete,“ seau din celea ce se scotu pentru cei vii si pentru cei morti, seau dintru aceea ce se scóte intru onórea preacuratei maice? Pentrucá neciodinióra n'a avutu baseric'a gréca cugetu, cá si acelea, ci numai agnetiulu se se santiésca si se se prefaca in corpulu Domnului Christosu; si se cade se urmámu esemplulu lui Christosu, precumu insu-si a demandatu: „Acést'a se faceti intru amintirea mea;“ ear Christosu a frantu si a datu apostoliloru. Deci si baseric'a gréca aceea tiene pana asta-di, cá frangundu-se agnetiulu se se imparta credintiosiloru, eara necedecumu particelele, cari Grecii le numescu „meride“ si vechia datina este a-le scóte, despre carea si si Epifanie despre eresuri la c. 53, de vei luá aminte, vei aflá cá a graitu.

Si aceea inca cérca protopopulu, óre invétia preotulu pre poporenií sei, cá candu pórtá preotulu darurile in tempulu cantari cheruvicesci la prestolu, se nu se inchine acelor'a, cá candu ar fi acolo insu-si trupulu si sangele Domnului Chr.? deórace acelea nu sunt prefacute pana dupa rogatiunea, ce se díce „chiamarea Spiritului s.“, carea intru liturgi'a lui Ioanu gura-de-auru intru acestu tipu este: „Inca-ti aducemu tie acestu sierbitiu cuventatoriu si fora de sange, si ceremu si ne rogámu si ne cuceirimu, tramite Spiritulu teu celu s. preste noi si preste acestea daruri, ce sunt puse inainte: si fá adica panca acést'a onoratu trupulu Christosului teu; eara ce e in pocharulu acest'a, onoratu sangele Christosului teu; prefacundu-le pre dinsele cu Spiritulu teu celu s.“ Cumca prin chiamarea Spiritului s. in s. liturgi'a se prefaca panca in trupulu si vinulu in sangele Domnului Chr., luminatu invétia s. Ioanu Damascenu la ortodocs'a credintia cart. 4. c. 14: „A dísu odinióra, díce, se resara pamontulu érba verde; si acél'a si acumu, nascundu-se plóia, face fruptele sale, cu mandatululu celu ddieescu silitu si intaritu. A dísu Ddieu: acést'a e corpulu mieu, si acést'a e sangele mieu, si acést'a se faceti intru amintirea mea; si cu preapoternic'a lui porunca, pana candu elu vá vení, acést'a se face (cá cu acestea cuvente a graitu: pana candu vá vení) si puterea Spiritului s. cea umbritoria prin santire este plóia holdei acestei nóue. Asia panca punerei inainte si vinulu cu ap'a, prin chiamarea Spiritului s. si prin venirea lui cu minunatu tipu, in trupulu si sangele lui Christosu se intorc.“ — Si mainainte de Damascenu Ioanu gura-de-auru in omili'a 1. despre vendiarea Iudei a invetiátu, dícundu: „Este de façia Christosu; si acumu acél'a, carele a gatitu més'a aceea, acél'a insu-si si acumu acést'a o infrumsetiédia. Cà nu omu este, carele face cá celea puse inainte se-se faca trupulu si sangele lui Christosu, ci insu-si Christosu, carele pentru noi s'a restignitu. Implendu tipulu stá preotulu, dícundu cuvente

acestea; eara poterea si darulu a lui Domnedieu este. „Acest'a este trupulu meu,“ a dîsu. Acestu cuventu pface acelea, ce sunt puse inainte; si precumu cuventulu acel'a: „Cresceti si ve inmultiti si impleti pamentulu“ odata dreptu s'a dîsu, ear in totu tempulu dâ firei nîstre potere spre facerea prunciloru: asia si cuventulu acest'a odata dîsu, in baserici la fiacare mîsa de atunci pana in tempulu de asta-di si pana la venirea lui sacrificiu deplinitu face.“

— Dupa invetiatur'a acestoru ss. parinti, precumu prin cuventulu acel'a odata dîsu „cresceti si ve inmultiti,“ fiendu intarita firea, prin impreunarea barbatului cu muierea se facu prunci; si precumu prin cuventulu acel'a „se resara pamentulu érba vérdé“ odata dîsu, silitu si intaritu pamentulu, prin umediél'a plóiei, ce se vérsa pre pamentu, face fruptele sale: asia si cuventulu acel'a „cest'a este trupulu meu si acest'a este sangelu meu,“ odata dîsu de la Christosu, precumu de la Christosu s'a dîsu prin chiamarea Spiritului s. pface pana in trupulu si vinulu in sangele lui Christosu. Deunde, dupa invetiatur'a acestoru ss. parinti, precumu Domnedieu a demandatu prin cuventulu acel'a se resara pamentulu érba verde, eara plóia face acumu se resara érba: asia cuventulu acel'a „cest'a este trupulu meu etc. acest'a se faceti intru amintirea mea“ este cá mandatu, ear chiamarea Spiritului s. cá plóia spre pfacerea panii in trupulu si a vinului in sangele Domnului Christosu. Acelasi Ioanu gura-de-auru in omili'a cea despre çimterimu si despre cruce dîce: „Ce faci, o omule? candu preotulu stâ inaintea s. mese cu manile radicate spre ceriu chiamandu Spiritulu s., cá se vina, cá darurile cele puse inainte se le atinga; atunci e mare linisce, mare tacere: candu inse Spiritulu dâ darulu seu, candu scobóra, candu atinge darurile cele inainte puse, candu ói'a junghiata si deplinita o vedi scl.“ Eata chiamarei Spiritului s. dâ pogorirea Spiritului s. si atingerea adica mutarea panii si a vinului, junghiarea óiei adica deplinirea sacrificiului; ce póte fi dara mai chiaru, decâtu cá Gura-de-auru a crediutu, cumca prin chiamarea Spiritului s. se pface pana in trupulu si vinulu in sangele Domnului Christosu? — Si s. Cirilu alu Ierusalimului la catechesulu 19 numerulu 7: „Pana si vinulu eucharistiei, dîce, inainte de s. chiamare a inchinatei Treime pane ordinaria si vinu erá; ear facundu-se chiamarea, pana se face trupulu si vinulu sangele lui Christosu.“ Eara-si la catechesulu 21 numerulu 3: „Pana eucharistiei dupa chiamarea Spiritului s. nu este pane comuna, ci trupulu lui Christosu.“ Dar ce e mai multu, la numerulu 7 aretandu ronduel'a liturgiei, candu vine la santire nice nu amintesce despre cuventele evangheliei, luati mancati etc.; nu cá dóra nu aru fi fostu in liturgia, ci se vede, cá a crediutu, cumca acelea numai istoricesce se dîcu*), adica numai cátu se enarédia istori'a cinei Domnului de la preotu, si numai despre chiamarea Spiritului s. face amintire intru acestu tipu: „Dupa-ce pre noi inisi-ne prin aceste laude (intielege cantarea „santu, santu, etc.“) ne-amu santitu, nerogámu induratului Domnedieu, cá se tramita Spiritulu s. preste cele inainte puse, cá se faca pana trupulu si vinulu sangele lui Christosu; cáci cá orice va atinge Spiritulu s., aceea este santitu si pfacutu.“ — Si in liturgi'a s. Vasilie dupa cuventele evangheliei in rogatiunea chiamarei, inainte de cuventele chiamarei darurile seau pana si vinulu nu se numescu corpulu si sangele lui Christosu, ci numai „antitypa“ adica in loculu tipului trupului si sangelui lui Christosu. „Si punendu, dîce, inainte cele in loculu tipului santului trupu si sangelui Christosului teu, tie ne rogámu si pre tine te ceremu etc.“ Acestu lucru lu insémna si s. Ioanu Damascenu in cartea 4. despre ortodocs'a credintia c. 14. „Déca unii au numitu, dîce, pana si vinulu „antitypa“ trupului si sangelui Domnului, precumu portatoriulu de Ddieu Vasilie a dîsu, nu dupa santire, ci inainte de a-se santí aducerea, asia au numitu.“

— Si Epifanie diaconulu la lucrarea 6. a concil. VII. ecumenieu dîce: „Inainte de santire unor'a parinti cu evlavie adeveratu li-se parú a numi „antitypa“; din a caror'a numeru este Eustatie apatoriuulu celu statornicu alu ortodocsei credintie, si Vasilie in rogatiunea domnedieescei aduceri . . . intru acestu tipu dîce: Andresnindu ne-apropiámu cátra santulu teu altariu, si punendu inainte cele in loculu tipului santului trupu si sangelui Christosului teu.“ Acestea in conciliu le-a vorbitu Epifanie nedîcundu nimene nemic'a in contra. Vedi dara cá pana si vinulu, dupa-ce s'au dîsu cuventele evangheliei, adica „luati mancati etc.“ le-au dîsu parintii numai intipuirea trupului si sangelui lui Christosu, inainte de chiamarea Spiritului santu. — Dar cumca prin chiamarea Spiritului s. se face pana trupulu si vinulu sangele lui Christosu, invétia anume si s. Vasilie celu mare in cartea cea despre Sp. s. c. 27., si Origenu in telculu cuventeloru acelor'a de la Mateiu: „Nu ce intra in gura etc.“ si s. Gregoric Nisanu fratele marelui Vasilie in cuventulu cateheticu c. 37., si s. Efremu in cartea cea despre preotie, si Teodoretu in dialogulu 2. c. 6; ear dintre apuseni Optatu Mileviteanu in cartea 6. cea despre schism'a Donatistiloru, Ieronimu in epist. cea cátra Evagrie, Fulgentie in cart. 2. c. 6., Berengarie in conciliulu la Rom'a in a. 1079 adunatu, cá se trecu cu tacerea pre cei mai próspeti multi ai apusului preainvetiati dascalii.

Cérca si aceea protopopulu, óre desvétia preotii pre acei unii simpli, cari credu cá anafora este trupulu lui Christosu? (pentrucá demultu s'a luat a-se dá in loculu cuminecaturei, celoru ce nu s' au cuminecatu, anafora; despre carea datina face amintire can. 14. a sinodului de Ia Laodice'a, si constitutiunile ce se dîcu apostolicesce in cart. 8. c. 37., si Teofilu alu Alesandriei sub numele eulogiei in can. 7;) seau credu cá este trupulu nascátorei de Domnedieu, pentrucá se imparte aceea prescura, de unde s'a scos agnetiulu? Fabule sunt aceste; cá nicairi nu s'a dîsu se mancámu trupulu Preanoratei, nici prescur'a, din care s'a luat agnetiulu, nu intipuesce trupulu Preanoratei, deunde s'a nascutu Christosu; deórace agnetiulu, candu l'a taiatu din prescura, nu erá trupulu lui Christosu, ci dupa santire se face, precumu mai susu s'a aretatu.

4. Despre tain'a penitintiei cérca protopopulu, óre administra-o aceea preotii cumu se cuvine? Adica fiendca cei mai multi dintre poporeni sunt neinvetiati, cátu multi cándu vinu la marturisire nici cá-si sciú cercá consciénti'a, incátu déca-i intréba, ce pecate au facutu? respundu, cá nu au facutu nimica; ear déca preotulu intieptiesce prinde a-i intrebá cu istetíme, cumplite pecate marturisescu. Deunde pre toti, despre cari precepe spirituale cá nu au scientia de ajunsu spre marturisire, este detoria a-i intrebá dupa rondulu celoru diece precepte domnedieesce, cari de nu le va scí preotulu cu teleu indestulatu, puçinu va folosí. — Se intrebe de tóte, nu numai cele ce s'au facutu cu fapt'a si cu cuventulu, ci si de cele ce s'au facutu cu cugetulu, cá multi dintre cei simpli socotescu, cá cele ce se facu cu cugetulu nu sunt pecate; ma si unii dintre preotii cei simpli se afla intru acestu eresu, si dîcu, cá precumu de voiu portá man'a plina de sare pre deasupr'a bucateloru, nu se sara bucatele, de nu voiu slobodí sarea din mana preste ele: asia de voiu cugetá se curvescu seau altu reu se facu, si de nu-lu voiu face, dîcu cá sum nevinovatu. Care eresu a luat ocaziune din can. 4 a concil. din Neo-Cesare'a, ce dîce: „Déca pofindu cine-va vreo muiere va voí se se culce cu ea, eara poff'a lui nu va vení fapta: luminatu este, cumca darulu l'a tienutu.“ Ci nu aceea dîce canonulu, cá de va poffí cine-va se faca fapta rea cu vreo muiere, nu a pecatuitu; ci deórace, pofindu elu pre aceea muiere, fapta inca nu a facutu, macarca elu cu cugetulu acel'a a pecatuitu, „dara incai nu a facutu si pre muiere se pecatúesca, care ar fi fostu indoitu pecatu, cáci cá ar fi facutu si pre altulu se pecatúesca.“ Deci in cátu nu a facutu si pre muierea aceea se pecatúesca, intru atát'a este scutitu de pecatu, adica nu de pecatulu cugetului, ci de pe-

*) Mai adeverata cauza se pare a fi fostu aceea, cá cuventele domnesce in baserici a vechia inca se tieneau de „disciplina arcani“, si de aceea cá si tóte invetiaturele din categori'a acest'a nu erá iertatu a-le impartáti catechumeniloru, fora numai botediatiiloru. Conferésca-se altmintrea tóte acestea cu cele publicate despre epiclesa in ultimii patru numeri ai „Sinodului r.“ din a. tr. Red.

catulu strainu, carele insu-si l'ar ff causatu, de ar ff facutu fapt'a. Ear cumca si celea, ce le facu cu cugetulu, sunt adoveratu pecate, cá se tacu alte dovode, luminatu aréta cuventulu evangheliei, ce dîce: „Cà de ai cautatu spre muiere cu pofta de curvía, ai curvitu intru anim'a ta.“ Pentru aceea in rogatiunile cele de parinti intogmite anume ne rogâmu, cá peccatele cele cu cugetulu facute se ni se ierte. — Ear intru intrebari se iec aminte preotulu la statulu si etatea, in care este celu ce se marturisesce; cá nu, facundu intrebari preste etatea si statulu lui, inlocu de a-lu tameduí, se-lu invetie la reu, precumu sierpele a invetiatu pre Ev'a. — Se cade dupa marturisire se aduca preotulu pre celu ce se pocaesce la infrangerea animei, adica se-i para reu mai presusu de tóte, càci a maniatu cu peccatele sale pre Ddiu celu de nemarginita iubire vrednicu, si cu tóta anim'a se se promita, cá de aici inainte cu ajutorulu lui Ddiu de totu peccatulu se va ferí; cá cei mai multi prosti sunt indestulati se-si arete peccatele sale preotiloru, ear de infrangerea animei nimica nu cugeta, de nu-i va ajutâ preotulu. Dupa aceea se se dee canonu dupa peccatele lui, cá se-lu póta plini: pontru sudalme rogatiune, pentru necurafia ajunu si metanii, pentru nedreptate indurare (elemosina) etc. — Aceste fórte cu amenuntulu se cade se le cerce protopopulu in toti preotii, si se le dee, cá porurea inaintea ochiloru sei se aiba can. 102 a conc. de Trul'a, ce dîce: „Se cuvine, cá cei ce au luat de la Domnedieu putere a legá si a deslegá, se socotésca, ce feliu de peccatu este si cátu de gat'a este spre pocaintia celu ce a peccatuitu, si asia cu leacuri cuvíose a vindecá ból'a; cânucum'va, de nu va tiené intru ambe cumpetu, se nu póta tameduí pre celu bolnavu. Cà ból'a peccatulu nu este un'a, ci osebita, si de multe feliuri, si multe patimi nasce, dintru cari reulu multu se latiesce si mai incolo mierge, pana candu se opresce cu puterea mediculu. Drept' aceea celu ce este medicu spiritualu, trebuie mai antâiu se socotésca anim'a celui ce a peccatuitu si se védia, óre pléca-se spre tameduire, seau dincontra cu dátinele sale interita ból'a asupr'a sa, si cumu pórtá grigia de viét'a sa, care o petrece? si de nu se opune mediculu? si ran'a sufletulu óre nu o maresce prin adaugerea lécuriloru celoru puse? si asia dupa vrednicie se-i fia indurare de elu. Cà in totu tipulu cérca Domnedieu si acel'a, carui'a s'a datu stapenirea pastorésca, cá se adune óie'a ce ratecita si se vindece pre cea musicata de sierpe, si nici prin ripele desapararii se nu o impinga, nici se-i slobódia frenulu se fia cu viétia desfrenata si nebagatória de séma; ci togm'a intru altu tipu, ori prin medicamente mai amare si mai stringatérie, ori prin mai moi si mai line se stee incontr'a patimei, si se se nevoésca se vindece ran'a, fruptele penitintii cercandu, intieptiesce guvernandu si indreptandu pre omulu celu ce se chiama spre luminarea cea de susu. Cà noi ambedóue trebuie se-le scimu, si cele ce sunt ale dreptatii, si cele ce sunt ale indurarei; ear cu cei, ce nu primescu cele mai grele, se face dupa tipulu celu datu, precumu ne invétia s. Vasilie.“ — Se cade si aceea se cerce protopopulu, cá sunt unii preoti, cari din simplicitate seau nu dau deslegare dupa marturisire, seau cetescu deslegarea inainte de marturisire; ear pre cei ce-i afla cá desléga numai cu forma cumu-se dîce *rogatória*, si nu cu forma cumu-se dîce *aretatória*, nicecumu se nu-i osendésca, deórace cea forma in 12 seculi de la Christosu a fostu indatinata nu numai in beseric'a resaritului, carea aceea si asta-di o tiene, ci si in beseric'a apusulu, precumu aréta ritualele loru cele vechi, intru cari nice o urma nu este de forma aretatória. Si, cá se lasu alte dovode din parintii apusulu, s. Augustinu in omili'a 13. c. 7. socotindu cuventele Mantuitorulu, cu cari a primitu pre muierea cea peccatósá, insémna, cá n'a disu: „eu ti-iertu peccatele tale“, ci „iérta-se ei peccatele“, cu care tipu de vorbire, dîce, cá mainainte a contenitu mandri'a acelor'a, cari erau se se laude, cási candu ei aru iertá peccatele. „Doftorulu celu bunu, dîce, nu numai pre bolnavii cei de fačia tameduicá, ci si pre cei venitori, mainainte vedeá, cá erá se fia omeni, cari se dica: Eu iertu peccatele.“ Cunoscu eu aceea adoveratu, cumca

Augustinu aici defaima pre Donastisti, cari credeau, cá virtutea taineloru de la demnitatea slugitorulu aterna; ci aceea inca chiaru se vede, cá de ar fi fostu pre tempulu acestui parinte form'a deslegarei aretatória si nu rogatória in beseric'a cea ortodocsa indatinata, nice o putere n'ar fi avutu cea dovéda a lui asupr'a Donastiloru. — Despre sacramentulu acest'a cérca si aceea protopopulu, óre sunt preotii totdeun'a fora pregetu a ascultá marturisirea poporeniloru sei, a-i indemná spre penitintia, a cercetá si nechiamati pre bolnavi si cu blandétia a-i indemná spre marturisire a-i mangaiá si a-i inbarbatá?

5. Despre sacramentulu maslulu cérca protopopulu, óre au grigia preotii, cá cel'a ce-si face maslulu se fia mai antâiu marturisiru si pocaitu? pentrué nice o taina nu este iertatu se primésca acel'a, ce se va fi intinatu cu vreunu peccatu de mórtce, fora penitintia. Deunde si aceea cerca, óre n'au sierbitu preotii maslulu la vreunu Arianu, Calvinu seau Luteranu? pentrucá acest'i'a nu credu a fire sacramentulu maslulu, fiendu afara de beseric'a cea ortodocsa; deci fórte aru gresí si aru batjocóri tain'a s. maslu acei preoti, cari aru administrá maslulu la omu ereticu. Ear cumca maslulu se póte dá si la prunci, cari sunt bótediti, macarca n'au ajunsu la etatea de a cunósce binele si reulu, nici o indoéla nu póte fi, cá precumu primescu pruncii sacramentulu s. miru si s. cuminecature, prin cari se cápeta adaugerca charulu ddiesciu: potu primí si maslulu, càci aceea adaugere de charu se cápeta si prin sacramentulu maslulu, precumu si sanatatea corpulu. — Nici aceea nu ascundemu cu tacerea, cumca nu se cade nici este volnicu protopopulu a defaimá pre acei preoti, pre carii-i afla cá administra sacramentulu maslulu si la crestinií cei sanetosi, numaicátu se fia marturisiru, pentrucá candu demanda apostolulu Iacobi, cá se se unga cei bolnavi, nu scóte afara pre cei sanetosi. Togm'a aceea a vorbitu Iacobi, precumu Christosu, unde cu aceste cuvente: „acést'a se faceti etc.“ celoru in etate demanda se primésca s. cuminecatura; daru totusi nicicumcu nu a scosu cu acele cuvente pre prunci, cá se nu se póta si ei impartasi s. cuminecatura. Nici beseric'a apusulu niciodinióra n'a defaimatu acést'a datina a beseric'e resaritului preavechia, a carei urme si in seclii cei d'antâiu ai crestinatei le aflâmu; cá intru a III. seculu Origenu in omili'a 18. cea despre leviti dîce: „Este inca a sieptea, macarca aspra si cu ostendela prin penitintia a peccatoru iertare, candu spala peccatosulu asternutulu seu cu lacremile sale si i-se facu lui lacremile sale pana diu'a si nóptea, si candu nu se rusínédia a aretá peccatulu seu preotulu Domnulu si a cercá doftoría dupa acel'a, ce dîce: „Dis'am, spune-voiu asupr'a mea nedreptatea mea Domnulu, si tu ai lasatu foradelegea animei mele;“ intru care se implinesce si aceea, ce a disu apostolulu: „Ear de este cine-va bolnavu, se chame preotii beseric'e si se puna preste dinsulu manele, ungundu-lu cu untu de lemnu intru numele Domnulu.“ Eata cá aici Origenu sacramentulu maslulu lu-impune cu sacramentulu penitintie, si invétia, cá ambe acestea sacramente trebuie se se administre celoru ce dreptu sunt sanetosi cu trupulu, dara bolnavi cu sufletulu, càci cá sunt in peccatu jacundu. Asiadar in beseric'a resaritului si celoru sanetosi pre tempulu lui Origenu se administrá maslulu; deunde se cade a dîce, cá si Iacobi apostolulu n'a intielesu numai pre cei cu trupulu, ci si pre cei cu sufletulu bolnavi, macarca cu trupulu voru fi intregi si sanetosi. — Asemenea cérca protopopulu, óre n'a administratu órecare preotu singuru sacramentulu maslulu? pentrucá precumu acum'a, asia totdeun'a a tienutu beseric'a resaritului, cá de la mai multi preoti se se administre acést'a taina, carea datina si in beseric'a apusulu a fostu in tempu de 13 seculi, precumu aréta ritualele apuseniloru cele vechi si chiaru se vede din Tom'a de Aquino la cart. 4. asupr'a gintiloru c. 73, si pap'a Benedictu XIV. dovedindu marturisesce in cartea cea despre sinodu c. 19. Ear datin'a beseric'e nóstre aréta, cumca siepte preoti se cade se administre sacramentulu maslulu, precumu si sierbitulu in molitvenicu pentru siepta e intogmitu; inse, si de la

trei preoti a se poté sacramentulu maslului sierbí in lipsa, si Simeonu Soluncanulu c. 283 si datin'a de asta-di adevéresce. Si macarca datin'a este, cá si candu sunt numai trei preoti, sierbitiulu totu se se implinésca, togm'a cá candu aru fi siepte preoti: totusi, de s'ar lasá partea acelor'a, cari nu sunt de fația, deplinu ar fi sacramentulu. Ba inca asia se si pare, cá s'ar cadé se se faca; cá datin'a cea vechia si sierbitiulu pentru acést'a intogmitu a asiediati, cá unu preotu numai odata se unga si unguandu se dica rogatiunea, carea este form'a acestei taine; deci de voru plini cei trei preoti si partea celor'alalti patru, atunci cauta cei trei preoti se repetiésca ungerca. Deunde, cá la sierbitiulu maslului se se faca de siepte ori ungerca si se se dica siepte evangelié etc., numai pentru aceea s'a asiediati, cá candu voru fi siepte preoti fația asia se se faca; eara nu cá, si candu voru fi mai puçini, totu asia se se faca. Ear cãci s'a definitu, cá siepte preoti se fia la administrarea maslului? intru acestu tipu aréta Simeonu Soluncanulu la capulu, care mai susu am insemnatu: „Cumca siepte preoti se cade a se chiamá, prin datina s'a datu, carea socotescu, cá se face pentru cele siepte daruri ale Spiritului s., cari se numera la Isai'a; seau pentru cei siepte preoti a legéi vechi, cari din domnediéscá demandare incungiurandu cetatea Ierichonului de siepte ori, au cantatu cu bucienele si au oboritu murii: cá si aci prin siepte preoti cetatea si murii cei vertosi ai inaltimiloru pamentului se se dobóra; seau si cá, mortu fiendu sufletulu, precumu preste prunculu Sunamitencei acei'a, dupa urmarea profetului, de siepte ori se se róge preotii si se-lu invidie, precumu adevératu a inviatu pre pruncu Elisiciu de siepte ori intorcundu-se si de siepte ori rogandu-se; seau precumu Elia de siepte ori rogandu-se, ceriulu, care la fostu inchisu peccatosiloru, eara-si l'a deschisu si a adusu plóia: asia acést'a de siepte ori rogandu-se, desléga spurcatiunea peccatului, ear luandu chia'a darului, cá Petru, deschidu ceriulu si indurarea iertarei de la Domnedieu cá plóia aducu.“

6. Cérca protopopulu, óre n'au facutu preotii cununie de acelea, cari dupa canónele sínódeloru celoru in tóta beseric'a resaritului primite sunt oprite si nestatornice? precumu si aceea, óre cununa preotii, fora a nu se marturisí mainainte cei ce voru se se cunune? care lucru fórte cudeadinsulu se cuvine se-lu cerce, pentru cá casatori'a este un'a din celu siepte taine sante, si cele sante numai celoru santi se cuvine. Deunde cei ce sunt intinati cu vreunu peccatu greu, ori cu fapt'a ori cu cugetulu facutu, cumplitu aru gresí, de aru primí cununí'a nemarturisindu-se si neindreptandu-se mainainte.

§. 19.

IV. privilegiu protopopescu este: a cercá viéti'a si petrecerea preotiloru.

Nu este indoéla, cumca din poterea cea comuna, de a guverná besericele si a face indreptare, isvoresce si aceea potere, cá protopopii se cerce viéti'a si petrecerea preotiloru s'e-si supusi, adica de nu sunt injuratori, seau sfaditori, seau bataci, seau betívi etc. — Si despre betíia, cu câtu acést'a este mai latíta in aceste parti, incátu mai toti ómenii o socotescu intru nemie'a, ma unii se si falescu intru reutate; cu atát'a mai vertosu se cuvine, cá protopopii se cerce pentru aceea pre preoti si se faca indreptare, cá se nu se afle preotii a fi povatia órba orbiloru. Cà deóracé Paulu apost. I. cãtra Cor. c. 6. v. 10. pre toti ómenii cei betívi i publica eschisi de la imperati'a cerjului, si la c. 5. v. 10. demanda, cá nici se mancãmu la o mésa cu cei betívi: cumu se va suferí acést'a in preoti, cari sunt lumin'a ómeniloru si sarea pamentului, si ce va fi, déca lumin'a se va intunecá si sarea se va impuá? Deunde can. 42 celu apostolicescu detiermuresce: „Episcopulu, seau preotulu, seau diaconulu, carele se jóca cu cotic'a si este betívu: seau se se parasésca de acele, seau se-i se iee darulu.“ — Daru si aceea cérca protopopii, óre nu miergu preotii la crisi ma, ori va fi aceea inlaintu in case, ori afara in tergu seau si

la campu; cá eara-si decide can. apostolicescu 54: „Clericulu, carele se va aflá mancandu in crisíma, se se afurisésca; afara de calatoria, candu pentru lipsa se va abate la diversoriulu celu comunu pentru caletori“, si can. 5 a sinodului din anulu 1725 dice: „Pentru popii, cari miergu la crisíma si injura seau blástema: oricine va gresí in unele cá aceste, se aiba a-i globí protopopulu, cumu va socotí, sufletesce dupa greutatea peccatului; ear de se va oblicí, cá nu l'a globitu, ci l'a iertatu fora de causa, atunci elu protopopulu singuru se fia globitu cu glób'a sinodului mare 66 de fl.“

— Precumu si aceea inca cérca protopopii, cumu se pórtá preotii pre la ospetiele cele de nunta; sufere óre se se faca acolo jocuri scandalitióse, au dóra si insi-si privescu la acelea si aréta voia buna spre ele? cá dice can. 54 a saborului dela Laodice'a: „cumca nu se cade preotiloru seau clericiloru la nunte seau la ospetie a vedé órece priviri, ci mainainte de ce intra cei ce facu priviri a se scolá si a se duce de acolo.“ — Cu câtu mai vertosu nu se cade se sufera preotii glumele cele netrebnice, din cari demulteori se nasce si cërta si bataia, in preveghiu la morti; cá pentru aceea s'a ronduitu la ómeni morti a se cetí evangeli'a si psalmii, cá se ne venimu in fire, si, audíndu cuventulu lui Domnedieu si vediendu de fația esemplulu celu tristu a statului nostru, se ne aducemu aminte de mórte, se socotimu desiertatiunea vietiei acéstei'a, se ne plangemu peccatele, se ne imbarbatãmu spre fapte bune, se ceremu repausatului odichna, nu se facemu glume tóta nóptea, nimie'a sfiindu-ne, si se adaugemu peccato, si se necinstimu pomenirea repausatului, la carele ne-amu adunatu. Acestea de nu le va poté impedecá preotulu, nicicumu se stee acolo a cetí indiesertu si cu necinste sant'a evangelia, ci indata se se duca de acolo. Care, cá cu buna ronduéla se le seversiésca, togm'a se cade la unele ocasiuni cá aceste se se ferésca de beutura si de ametiél'a capului. — Nici aceea nu este iertatu nicicumu preotiloru, cá se jóce la nunta, devremece acést'a si mireniloru opresce can. 53 a sinodului de la Laodice'a, dicundu: „cumca nu se cade crestiniloru, cari vinu la nunta, a jocá, ci cu cuvenintia a ciná seau a prandi, cumu se cade crestinului.“ — Ma nici aceea se nu sufera protopopii, cá preotii se se faca respundietori si oratori la nunti, carea dátina este la nuntele prostiloru, batjocurindu-si statulu seau cu aceea lunga, de nemie'a si uneori scandalisatiósa vorba; ci in totu loculu cu aceea cuvenintia si stralucire de fapte bune se se pórté, cá vediendu ómenii faptele loru cele bune, se preamarésca pre Tata-lu loru celu din ceriuri. Can. 4 alu sinodului nostru, carele in a. 1675 a fostu sub metropolitulu Sav'a, asia poruncesce: „Care preotu se va face vornicu pre la nunte, si va jocá, si va amblá bétu prin tergu, si va amblá la crisíme, si va se face mascariciu si vregitoriu: se i se iee preotí'a.“

(va urmá.)

Doctoru Pusey

si noulu seu programu de uniune cu beseric'a catolica.*)

Angli'a vede adi in sinulu seu intemplantu-se o misicãre, ce merita tóta atentiunea. Domnedieu, care charulu seu lu-impãrte cu prisosintia si acelor'a, cari abusédia cu elu — si anume pentru aceea, cá se nu póta acúsá nimene dreptatea sa la diu'a judecatiei — Domnedieu singuru cunósce rezultatulu din urma alu acestei activitati interne, ce o vedesce acumu anglicanismulu. Fí-va rezultatulu acést'a impaciuirea generala a besericei domnitórie cu cea catolica, seau marginí-se-va acelasu in intórcerea partiala a unoru suflete la unire? Ast'a este, repetiescu, misteriuulu venitorului si alu Acelui'a, care stapanesce animele.

Numele lui dr. Pusey este totu asia de bine cunoscutu catoliciloru, cá si protestantiloru. Acestu barbatu

* Dupa „Études religieuses,“ fasc. din Ianuaru 1866.

se pare a fi pusu de Domnedieu spre mantuirea unei multimi de suflete. Invetiaturele lui n'au gatitu numai unui numeru mare de preoti anglicani si protestanti invetiati calea la intorcere in sinulu besericei catolice, de care se tienu ei acum'a; ci inca, ce-i si mai de insemnatu, prin scrierile lui despre botediu a adusu ear la valóre materi'a cea adeverata in form'a acestui sacramentu, atátu in Angli'a câtu si in tierele depindinte de ea.

In legatura strinsa cu rogatiunile atátoru santi ai vechiei Anglie i-se face, asia dícundu, sila animei lui Domnedieu. Trei seculi au trecut, de candu regin'a Elisabet'a a indeplinitu separatiunea; dar acést'a desbinare inca si-va avé capetulu, si unitatea, care a cerut'o Isusu Christosu de la Parintele seu, va domní la urma in staululu lui.

Temple-se oríce in respectulu unirei besericei de statu cu cea catolica, ast'a inse e securu, cà dr. Pusey a prestatu lucrari preliminarie insemnate, cumu n'a mai prestatu nice unu protestantu iubitoriu de pace. Archiepiscopulu-din Canterbury, Wake, prin corespundinti'a sa cu Elia Dupin si cu alti doctori ai Sorbonei, lucrà numai intr'acolo, cá pre Iansenisti, pre ultragalicani, si chiaru intréga beseric'a galicana se o desface decàtra ceea a Romei. Inse veteranulu profesoriu din Oxford nemic'a nu doresce asia de tare, decátu complacerea Romei. Chiaru si esplicàrile lui Bossuet, ori câtu de mare este védi'a acestui, nu-i sunt de ajunsu. Rom'a trebuie se vorbésca; Rom'a singura este auctoritate. Rom'a singura póte liniscí deplinu pre anglicanii, cari cu ramu de oliva in mana se presinta inaintea ei.

Trebue se adaugemu, cà Pusey in tendintiele sale purcede cu cea mai mare iscusintia. Nici unu protestantu póte n'a studiátu mai bine decátu elu invetiatur'a catolica, si de alta parte si invetiaturele cele mai de frunte ale besericei anglicane i sunt totu asia de bine cunoscute.

Cu totu dreptulu díce elu intr'o nóua scriere: „Asemenandu io credinti'a mea cu aceea, pre carea o propune conciliulu tridentinu, am precugetatu, cumu espresiunile, de cari s'a sierbitu si dupacumu s'au esplicatu acelea de mai multi teologi cat. insemnati, nu condamna aceea, ce credu io, si nu pretindu acceptarea lucrurilor, pre cari io le reprobediu. Io am socotitu, cà conc. tridentinu astfeliu esplicatu ar poté sierbí de basa pentru unire. Cá se me explicu pre scurtu: io cugetu, cumca in totu ce privesce invetiatur'a despre Treime, intrupare, peccatulu stramosiescu, justificare, si in tóte invetiaturile despre gratia, nicairi nu se afla vreunu temeiu de a amblá dupa telcuiiri nóue. Ce se tiene de canonulu s. scripture, de s. eucharistia si ungerea de preurma, aici sunt nescari puncte, cari trebue se fia esplicate si de o parte si de alt'a; in urma mai sunt inca si altele mai puçinu insemnate, d. e. acelea, la cari se aluda in articululu nostru 22; aceste n'au numai de telcuire, ci si de otarire lipsa, intr'acelu intielesu adica, cà ar trebui se se decida, ce este proprieminte „de fide seu dogma.“

Se vede dara, cà s'au facutu pasi seriosi, si póte cà se afla chiaru tóte elementele necesarie de a restituí intielegerea. Nescari schimbari, cari aru fi se se faca in forma, nescari deduceri, cari aru fi a-se derivá din principiele admise, nescari idee, cari aru fi de a-se completá, debunaséma n'aru fi pietrile scandalei, mai alesu acum'a, candu se aréta atát'a omenía si bunavointia. Pusey ceidreptu a dechiaratu totodata, cà elu este nu-

mai unu preotu simplu, neinsarcinatu de nimene, si prin urmare a creditu cà nu ar poté luá asupr'a sa darea de esplicari detaiate; inse au nu este acést'a efectulu acelei umilintie si modestie, carei'a i dede tributulu recunoscintiei unu amicu vechiu alu lui Pusey, canoniculu Oakeley? Io dincontra am cuventu de a crede, cà elu are inapoi'a sa o parte mare, si inca cea mai bastinasia, cea mai erudita, si cea mai crestina a Angliei anglicane, si probabilu pentru aceea contienu dóue epistole, pre cari elu mai decurendu le indreptase càtra „Weekly Register,“ inca si mai importanti si mai deschisi pasi càtra tient'a subluma, decátu loculu mainainte memoratu.

De câte-va luni Pusey a edatu unu opu anglesescu, care pórtá titulu: „Beseric'a Angliei, o parte din beseric'a, santa, catolica, crestina, si midlócele de a restabilí unitatea ei visibila. Ireniconu, seu proieptu de pace intr'o epistola càtra auctoriulu anului crestinu; de C. B. Pusey, dr. de teol., profesoriu de limb'a ebraica, si canonicu la colegiulu Christchurch in Oxford.“ Acestu opu la prim'a vedere se pare a fi o enigma. De o parte auctoriulu acelu'a face catoliciloru concessiuni neasceptate, de alta parte se pare cà voesce se impiedece pre coreligionarii sei intru trecerea la catolicismu. Fórte nimerita a fostu dí's'a, cà elu pasiesce incontr'a catoliciloru cu ramulu de oliva intr'o mana, cu sabi'a in ceealalta. Cu tóte acestea cartea a provocatu in Angli'a agitarea cea mai afunda. Potea óre se si fia altcumu, aflandu-se in ea cuvente, cá acestea: „Ataroru barbati (cari nu esagerédia dogmele) noi le intindemu man'a, noi, pre cari Bossuet si de Noailles ne-arú fi ascultatu. Lupt'a cu necredinti'a tiene poterile besericei in lucrare si in-cordare; ostile satanei s'au adunatu, cá se se lupte celu puçinu incontr'a credintiei in Isusu. Au numai acei'a, carii-su insarcinati cu apararea acestei credintie, nu voru se precépa acést'a? Noi dorimu de a vedé beseric'a unita pre bazele acelea, cari Bossuet suntemu incredintiati cà le-ar fi santiunatu. Toturoru acelor'a, ce dorescu se véda restaurata comuniunea besericésca intre toti credintiosii din resaritu si apusu, cari pastré-dia credinti'a besericei nedespartíte, le dícemu: acést'a nu e numai dorinti'a nóstra; strabunii nostri inca au esprima't'o in liturgi'a nóstra, deórace noi, decâteori celebramu sant'a eucharistia, suntemu detori a ne rogá: cá Domnedieu se dee besericei sale universali porurea spiritulu credintiei, alu unirei si alu pacci. Ast'a e rogatiunea mea de tóte dílele; pentru ast'a asi morí cu bucuría: o Dómne nu intardiá!“

Acést'a incheiare a cartiei face se se uite usioru nescari parti, cari cuprindu lucruri mai neplacute pentru urechie catolice. Protestantii, cá contrari ai uniunci, au preceptu lucrulu numaidecátu. Se tienura deun'a mai multe meetinguri in Londonu, cá se róge pre regin'a, se amovedie pre acestu eruditu din postulu seu de profesoriu alu limbei ebraice. Inse cererea acésta remase fora efectu. Inainte cu dóuedieci de ani se poteau numerá membrii partidei puseyistice, asta-di sunt fora numeru si castiga inca pre tóta diu'a in terenu. „Nu se póte negá, díce unu publicistu fórte bine cunoscutu cu intemplantile besericei anglicane, cà in presinte pre sute de catedre anglicane se propunu mai tóte invetiaturele catolice: si inca acést'a se templa acumu nu cá la inceputulu misécarei puseyistice cu frica si in forma de tractate, fora in modu andresnetiu si resolutu; asia câtu chiaru acestu modu de predicare aréta pana la evidintia, cà preotii pórtá in sine deplin'a convingere, precum-

ca ei vorbescu numai càtra auditori de acei'a, cari sunt de ajunsu petrunci de ideele catolice, pentru cá predicelile si simpatiele sale càtra acelea se le póta intielege.

Aceea ce face si mai surprindietóra diferinti'a între retienerea fricósa din 1840 si între púsetiunea de astadi, este usulu ornateloru preotiesci catolice, care se intruduse eara-si intr'atâtea beserice; pentrucà acestea ornate singuru depunu o marturisire despre sacrificiulu eucharisticu.

Prelanga aceea mai vine inca ce-va, ce cu multu mai greu cumpanesce. Cei doi arhiepiscopi ai Angliei (din Canterbury si York) si celu puçinu diumetate din episcopi s'au dechiaratu adica apriatu de aderintii invetiatureloru catolice. Ocasionea a fostu urmatóri'a. Partid'a lui Pusey nu lucra numai intr'aceea, cá se innóde denou legaturele între beseric'a anglicana si catolica, fora in deosebite puncte s'au facutu si incordari, de a misicá beseric'a orientala, maicuséma pre cea rusésca, la intrarea in uniune. Condițiunea, ce o punu anglicanii cá de capetenia, din partea loru e profesiunea de credintia a conciliulu din Tridentu ear din partea orientaliloru simbolulu conciliulu din Florenti'a. Condițiunile nu le punu chiaru in acést'a forma, inse la acést'a se reducu, si io le fiesediu asia, cá se me precépa mai bine cetitorii catolici. Opuendu beseric'a catolica orientaliloru conciliulu din Florenti'a, protestantiloru celu din Tridentu, urmatorii lui Pusey se paru a crede, cá n'ar fí lipsa chiaru numai de acést'a recunóscere, si trunchiulu si ramurile despartite aru fí dinnou unite. Trebuie se conchidemu de aici, cá toti acei'a, cari lucra la esecutiunea acestui planu de uniune, sunt de acord cu invetiaturele catolice.

Uniunistii acesti'a au conchiamatu pre 25 Noembre a. tr. o adunare, la care invitara si prelati rusesci. Nu fure acolo decátu numai Nicolau Orloff ambasadorulu rusescu din Bruxelles, comitele Alecsiu Tolstoi, si Eugeniu Popow elemosinariulu ambasadurei rusesci in Londonu. Nu se scie, ce a disu preotulu acest'a in vorbirea, care a tienut'o; principele Orloff inse, carele a rogatu pre metropolitulu Moscoviei pentru instructiuni in tréb'a acést'a, s'a esprimatu intr'unu modu, cátu toti, cari ascépta ce-va favoritoriu din partea Rusiei, se insiéla cumplitu.*)

Altmintrea judece fiacine, cu ce scopu impartasiescu io aici estrasulu unei epistole interesante**), pre care a indreptat'o principele Orloff càtra Maslow. Cea mai importanta impregiurare, considerata din punctulu meu de vedere, este aceea, cá dintr' ins'a se póte cunóscce numerulu episcopiloru anglicani, cari se alipescu de invetiaturile catolice. Ce se tiene de cuventele din urma ale principelui Orloff cu privire la unele rezultate politice, marturisescu cá acelea din pén'a unui diplomatu sunt fórté naturali; dara, spunendu dreptu, io de la nesce precumpeniri cá acestea nu multu bine aseptu, càci amesteculu politicei pana acumu tóte proieptele de unire numai le-a stricatu. — Mai accentuámu odata, cá din epistol'a aceea se vedesce, precumca Pusey nu stá singuritu, ci partea cea mai defrunte a besericei de statu in privinti'a planuriloru de impacare purcede in unire cu elu.

(incheierea va urmá.)

*) Io nu credu totusi, cá acestea au fostu cugetele principelui Orloff. Aceea parte a vorbirei, a carei idee lu-privescu pre elu, este favoritoria uniunei; aceea inse, care esprima ideele metropolitulu din Moscovi'a, are numai scopulu, de a inmortentá cestiunea unirei seau de a-i impiedeca sternirea.

**) In „Sionulu r.“ se publicá prescurtu in nru. 2 din a. c. între „varietati.“ Trad.

Credinti'a, speranti'a, iubirea.

(Imitatiune.)

„Eara acum'a remanu acestea trei: credinti'a, speranti'a si iubirea.“
S. apost. Paulu I. Cor. 13, 13.

I.

Credinti'a si speranti'a.

Ce-i credinti'a cea curata
Pentru genulu omenescu?
E lumina nenserata,
Radi'a sórelui cerescu,
Care 'ndrépta, care duce
Pe crestinulu celu loialu
Càtra portulu fericirei,
Càtra scopulu seu finalu.

Ear speranti'a-i mangaiere,
Ea-i balsamu vindecatoriu;
In necasuri si dorere:
Angerulu consolatoriu;
Celoru apesati de sórte:
Usiorare si limanu;
Celoru ce dorescu dreptate:
Satisfacere, divanu. —

Celu ce crede si sperédia
Nencetatu in Domnedieu,
Niciodata murmurédia,
Si de-ar dá de orice reu;
Superarea si dorerea,
Orice soiu de neplaceri,
Pentru elu-si pierdu poterea,
Se prefacu in desfatári.

II.

Iubirea.

Inse decátu aste dóue
Mari virtuti domnedieesci
Mai divina e iubirea
Pentru noi cei pamentesci;
Càci credinti'a si speranti'a
Pan' la mórte ne 'nsoçiescu,
Dar iubirea ne conduce
In locasiulu angerescu.

Si pecandu acolo 'n ceriuri
Cele dóue 'ntr' unu momentu
Se stramuta si s' aréta
Imbracate 'n altu vestmentu;
Si credinti'a 'n cunoscintia,
Ear speranti'a 'n adeveru
Prefacute naintédia
Caus'a civelui sinceru:

Consecinte e iubirea
Cá eternulu Domnedieu,
Nu-si stramuta ea numirea,
Firea nu, nici tipulu seu;
Ci cu façia 'ncantatória
Si cu braçie de amoru
Ne 'ntroduce 'n fericirea
Necuprinsa-a santiloru.

* * *

Deci se credemu cu taría
Câte ni s'au revelatu,

Se sperăm cu confidinti'a

Si cu zelu nènpuçinat;

Dá 'n iubire presie tóte

Sporiu se facemu totu merou:

Cáci ea-i scar'a, ce ne naltia

De siguru la Domnedieu.

Şatumare 1866.

Petru Bránu, protopopu.

Corespondintie.

Comitatulu Dobocci, in Februaru 1866.

Esperinti'a tótadiuana a convinsu pre fiacare moritoriu despre adevverulu asertiunei: cà bucuriele casionate prin festivitatile lumesci sunt efemere si trecatórie, precumu ins'a-si lumea, carea le arangedia si a carei'a sinu salta de astfeliu de bucurie, e trecatória si insielatória; ea asta-di ti-aprinde in anima—acestu cuibu a pasiuniloru—foculu bucuriei, mani stórce lacremispre a-lu stinge. Lumea si bucuriele ei nu potu sterge lacremile, ci numai le stercu, pana-ce si isvorulu celu mangaitoriu a acelorasi se usca: singuru bucuriele religióse, sternite prin atingerea animei decàtra nevediu'ta drépta a lui Domnedieu, sunt reale si duravere si stergu lacremile intristarei, fiendu nascute din sufletu invapaiate de foculu celu santu alu credintiei.

Astfeliu a stersu festivitatea basericésca si religiósá din 28. Ian. lacremile veduvitei mirese, a díecesei gr. c. ghierlane, si a schimbatu doliulu veduvitolui tronq episcopescu intr'o bucuría duravera, casionata prin legatur'a unirei archipastoresci a preastralucitolui mire archiereu cu mirés'a sa díecesa; pentrucà in diu'a acést'a serbatorésca sa instalatu ilustritatea sa dr. Ioanu Vanci'a episcopulu gr. c. alu Ghierlei. Pentru aceea, baremu cà am vediutu atinsa in colónele „Sionului“ acést'a pentru totu Romanulu imbucuratória scire prin câte-va cuvente; totusi crediu cà voiu dá unu nutrementu pretiuitu spiritului p. o. cetitori a acestei fóie, déca voiu descrie mai detaiatu solemnitatea acést'a basericésca, dar mai vertosu si din acelu punctu de vedere: cà reounoscu a fire detorinti'a-ne sacra a inregistrá in colónele acestui organu besericescu — cá ale unui'a martoru credintiosu a desvoltarei vietiei ierarchale a basericeii nóstre — ocuparea scaunului episcopescu a acestei díecese prin unu archipastoriu, a carui'a trecutu incoronatu cu meritele activitatiei neobosite, secerate pre terenulu vietiei sale celei escesiasitice, ne-a luminatu orisonulu animeloru nostre cu radiele celoru mai viue sperantie façia cu viitoriulu tenerei nóstre díecese.

La 8 $\frac{1}{2}$ óre inainte de média-di adunandu-se clerulu, conflucsu din tóte anghiurile acestei díecese vaste spre a fire partasiu bucuriei acestei díle, in beseric'a catedr. din Candi'a Ghierlei, in intregulu ornatu basericescu imbracatu a esítu intru intempinarea mirelui inainte portiei curiei basericesci, formandu dóue síre in ordine recerutu compuse. Si eata cámu pe la 9 óre sunetulu campaneloru—a acestoru simbóle a vócei conscientiei—a datu semnalulu despre apropiarea si sosirea preastralucitolui archiereu, care descalecandu si inbracandu-se in mantea si camilavca si portandu a mana bacululu pastore, condusu de procesiunea preotiloru pelanga intonarea cantarei solemnitatiei conforme, pintre multímea poporului cetatiénu si estraneu a intratu in baserica, unde standu inainte unui ingenunchiariu aplecatu langa usi'a imparatésca a facutu cunoscutu publicului in mare numeru coadunatu: cumca preasantí'a sa este episcopulu díecesei gr. u. ghierlane. Ear revdisimulu d. prepositu si gen vicariu capitulariu Macedonu Popu pelanga cuvente actului simbolicu corespondietórie a inmanuatu ilustr. sale d. episcopu chiaile basericeii. — Dupa acestea ingenunchiandu preastralucitolu archiereu s'a cantatu „Imperate. cescu“. — Cuprindiendu ilustr. sa tronulu episcopescu a facutu a se cetí prin revdisimulu d. canonicu Michailu Siorbanu bulele

papale, colatiunalele imperatesci si documentele despre consacrare. Finindu-se acestea, clerulu intregu premergundu revdisimulu d. prepositu si vicariu gen. capit. si-a depusu inainte preastralucitolui d. archiereu fiiéc'a omagiala reverintia.—Dupa acestea standu revdisimulu d. prepositu in usi'a din medilocu a salutatu pro ilustr. sa d. episcopu prin o cuventare, in carea, pelanga indegetarea sarcineloru chiamarei archiereesci, a datu resunetu si zelului seu nationale, de care i-este invapaiata anim'a de Romanu façia cu aperarea causei celei sante a natiunei romane. — Acumu a tinutu ilustr. sa d. archiereu o cuventare pastoralá indreptata càtra tóte treptelo clerului díecesanu, a carei ponderositate nu sum in stare de a-o apretiuí, ci numai modest'a-mi observatiune a-o edíce: cumca este unu opu contiesutu din amplele tesauere a sciencieloru sacre, si cà corespunde adeovatu frumsetiei cununei de laurea doctorale a preastralucitolui archiereu castigat in campulu vastu a Museloru sacre. Ear façi'a cea deschisa si facunditatea vócei prealuminatului parinte a storsu si lacremile bucuriei sante din animele semtítórie a turmei sufletesci misícate si surprinse de dulceti'a cuventului archipastoriului seu.

Dupa finirea cuventarei archipastorele a plecatu ilustr. sa d. episcopu cu clerulu intregu inainte iconostasului spre a seversí rogatiunile indatinat, deunde rentorcundu-se la tronul s'a imbracatu in ornatele besericesci si a condusu sierbitiuluddíecescei s. liturgii incungiuratu de revdisimii dd. capitularisti si alti preoti, cáci au incaputu in spatiulu celu stremtu alu altariului, ear cel'alaltu cleru a statu dinainte usieloru. Sufletulu incantatu de marimea solemnitatiei dílei audiá concelebrandu cet'a angerésca in giurulu acestui altariu, in decursulu a loru doi ani si siepte luni gelitoriu si lipsitu de vócea sacrificantelui archipastoriu; ochii sufletului contemplativi vedea tronulu episcopescu stralucindu de radiele bucuriei, pentrucà Domnulu i-a restituitu decórea, asiediendu intr'insulu unu archiereu, care prin splendórea virtutiloru sale i-a stersu doliulu veduvici; ba introgulu spatiu a ddiescii case reflectá cá unu semnu de bucuría sunetulu archiereesciloru rogatiuni, si córdele animei intregi turme erau atinse de celea mai sublime semtíri religióse manifestate prin concomitarea santeloru rogatiuni cu cea mai profunda pietate. — Dupa rogatiunea amvonului s'a datu multiamita cantandu-se: „Marire intru cei de susu lui Ddieu“; ear dupa „Fia numele Domnului“ ilustr. sa d. episcopu conformu bulei papale a impartasítu binecuventare papala impreunata cu indulgentie clerulu si poporului ingenunchiatu; apoi finindu-se tóte, preastralucitolu d. archiereu s'a desbracatu de ornatele episcopale si imbracandu-se in mantea si camilavca a fostu condusu cu procesiune pana la usi'a curiei besericesci, deunde s'a reintorsu la resiedinti'a episcopésca, unde primí fericitárele din partea ospetiloru, cumu si a diferiteloru oficiolate civili si besericesci.

Cámu pe la 2 óre a urmatu prandiulu stralucitu, datu decàtra ilustritatea sa d. episcopu in resiedinti'a sa, la care au luat parte cámu la 120 persóne, intre cari fusera afara de clerulu gremiale si estraneu díecesanu: il. sa comitele supremu alu comitatului Doboc'a, judii primari din Doboc'a si Solnoculu din laintru, consululu cetatiei Ghierla si altii, cu unu cuventu in cunun'a cea stralucita a óspetiloru a fostu represintate tóte bransiele statului eclesiasticu, civilu si militariu de tóte riturile si natiunalitatile precumu din locu, asia si din provincia. — Arom'a prandiului, toastele, care de care mai frumóse si insufletite de somtiuri de bucuría, n'au lipsitu. Antáiu redicà pocalu ilustr. sa d. episcopu díecesanu si inchinà in patru limbi, un'a dupa alt'a: pentru preasantítulu patriarchu alu Romei latinesce, pentru Maiestatea sa imperatulu romanesc, pentru barbatii ocarmuirei patriei si pentru arma'ta imperatésca germanesc, pentru onoratii ospeti unguresce, si sentiementele viue si inalte prin dulcile cuvente ale preastralucitolui archiereu desfasiurate au misícatu animele intregi stralucite cunune de óspeti spre celea mai entusiasitice eschiamari de „se traésca!“ Acumu se redicà revdisimulu d. pre-

positu si redică unu toastu de semtiu natiunalu invapaiatu pentru eroulu d'ilei ilustr. sa d. episcopu. Spect. d. Gavriila Manu judele prim. a Solnoculni din Iaintru, si il. sa d. Ant. Lászlófy consululu cetatiei si regalistu, eara pentru il. sa d. episcopu; A. B. inchină pentru revdsimulu d. prepositu Macedonu Popu si pentru comitele supremu alu comitatului Doboc'a ilustr. d. Daniilu b. Bánffy. Reverendisimulu d. canon. I. Gulovich totu pentru il. sa d. episcopu, asiderea revdsimulu d. canon. din capitulu Urbei-mari Vasiliu Nistoru cu cuvente surprindietórie in numele ven. capitulu oradanu inchină pentru preastralucitulu arhieru. Revdsimulu d. Coroianu vicariulu Silvaniei inchină pentru fericit'a mama a ilustratiei sale d. arhieru. Preanon. d. Petru Bránu radică toastu pentru infratirea clerului transilvanu si ungureanu a acestei díecesce, (vina imperat'ia ta). M. on. d. Lazaru Huz'a redică pocalu in numele clerului teneru gr. u. din seminariulu gr. c. centr. vienesce pentru il. sa d. episcopu, presintandu-i si o oda dedicata prin acestea surcele de buna sperantia a basericeii nóstre spre inaltierea festivitatiei d'ilei intru onórea preastralucitului d. arhieru. A mai redicatu toaste intru onórea il. sale d. episcopu: Ioanu Popu par. din Teuti-de-diosu, G. Maniu prot. Seinului, Cheseliu prot. Ciocmanului accentuandu si venerandulu nume a esc. sale domnului metropolitu A. Sterca Siulutiu; on. d. Victoru Mihali prefeptulu clerului teneru din seminariulu domesticu in numele acestui cleru teneru.

Séra s'a datu si unu balu in ónorea instalatului d. archipastoriu, in sal'a redutului Ghierlei. —

In urma mi-incheiu ordurile presinte pelanga espresiunea credintiei firme, cà rogatiunile fiiloru acestei díecesce, tramise cu ocasiunea acestei solemnitati càtra tronulu atotpotintelui Domnedieu, voru incoroná odinióra cu efaptulu doritu sperantiele nóstre celea viue concepute in adunculu sufletului nostru: cà ocuparea tronului episcopescu alu díecescei ghierlane prin il. sa d. dr. Ioanu Vanci'a va se intemeiedie o epoca nóua pentru desvoltarea institutiunilor strabune ale basericeii nóstre si in florirea vietiei ierarchale a acestei díecesce; cá asia nu numai in animele nóstre a cestoru de fačia, ci si intr'a posteritatiei recunoscutórie se se eternisedie numele acestui preastralucitu arhieru, carui'a i-oramu de la Domnedieu ani numerosi si serini, spre a poté conduce nai'a prosperitatiei díecescei sale càtra portulu destinatiunei sale celei sublime!

— — — **iu.**

Naseudu, in Februaru 1866.

Clarissime domnulu redactore! Panacandu ni-se propuneáu scientiele necesarie unui pastoriu sufletescu, erám cu conscient'ia liniscita, cugetandu, cà a impliní tóte cele prescise pentru unu omu, ce nu si-a gresítu statulu, e nu numai cu potintia, dar chiaru usioru. Acumu inse candu vine lucrulu la adeca, va-sedica candu vremu a-le aplicá tóte acelea in praosa, e cu totulu altmintrea, decumu cugetám atunci, candu traiám in teor'ia; si eata cumu:

Se luám nu mai multu nici mai puçinu decâtu singuru detoriéle, ce le-are preotulu seu beneficiatulu fačia cu sine. Intre acelea loculu primu lu-ocupa recitarea breviariului seu a óreloru imperatesci, despre care moralulu díce: „Rogatiunile, cari s'a indatinatu beseric'a de la inceputulu ei a-le ronduí, cá in beserica in comunu, ear deosebi mai alesu preotii se le cetésca, sunt cele siepte laude, cari se cuprindu in orologiu si in alte carti ale besericeii. Despre rogatiunile acestea s. marele Vasilie asia scrie: „Nici se cade a parasí tempurile rogatiunei cele ronduite . . . adica itrosulu seu rogatiunile cele de demanétia, . . . si eara-si in ór'a a trei'a se ne scolám la rogatiune . . . Inca si in ór'a a sies'a am judecatu cà trebuie se fia rogatiune, . . . ear cumca in ór'a a nóua trebuie se ne rogám, in si apostolii ne-au aretatu in fapta, . . . si eara-si candu incepe nóptea, trebuie se ceremu etc., . . . si eara-si mainainte de diua se cuvine a-ne scolá la ro-

gatiune . . . Inse fiendca trebuie a curmá tempulu, care este pentru rogatiune si pentru ingenunchiare, trebuie se padím órele.“

Din aceste citate se vede apriatu, cà preotulu e indetoratu a recitá breviariulu, si inca la tempulu seu. Acumu déca va face elu acést'a cumu se cuvine, óre câtu tempu se recere? Cei ce implinescu acést'a obligatiune conscientiosu, sciu prea bine. — Se considerám acumu numai asta detoria impusa pre conscient'ia fiacaru clerieu beneficiatu, ear de alta parte se considerám starea preotiloru nostri. Scimu cà preotii nostri traescu din economía, scimu cà la noi cu puçine esceptiuni preotulu e silitu se tiena córnelu plugului, se cosésca si se sape de demaneti'a pana sér'a alaturea cu sierbulu seu. Se-mi spuna acumu oricine, cumu se potu acestea combiná, cá totusi conscient'ia se remana liniscita, cà a facutu destulu detoriéloru sale?

Eata-ne pusi intre Scil'a si Caribde!

Acumu ce se alegemu? „Cele spirituale, va díce cine-va; càci nutrementulu spiritualu precede celui trupescu. Asia-i, numai eaca atunci pici de fóme; si apoi candu face cine-va acést'a, cumu lucra? — „Celu ce sierbesce altariului, depre altariu trebuie se traésca; preotii au beneficiu si din acele potu traí, va díce alu doilea. Asia-i, dar in ce stá beneficiulu preotiloru nostri? In necari ripe sterile, pentru cari trebuie se platésca mai multa dare, decâtu venitu aducu ele; si inca si acelea trebuie se si-le lucre, deórae la noi nici diua de lucru nu-se dà, cu atátu mai puçinu miertia. — „Ad impossibilia nemo tenetur“ díce alu treilea. Acést'a inca e dreptu. Acestu principiu lu-urmédia acumu mai toti, si-lu intindu atátu de tare, câtu au lipsa. Apoi de aici ce a urmatu? Eaca ce. Dupa acelu principiu mai antáiu nu au implinitu si nu implinescu detoriéle fačia cu sine seu nicicumu seu numai in parte. Fiacare face atát'a, câtu cugeta, càci „ad impossibilia nemo tenetur.“ Preinctu conscient'ia s'a dedatu cu acestea, a adormitu, si de aici a urmatu, cà totu dupa acelu principiu indiferentismulu a trecutu si in functiunile dinafara; si de aici vedemu, cà fiacare are ritualulu seu. Asia d. e. la inmormentare unulu lasa canonulu totu afara, altulu canta numai irmósel, alu treilea lasa antifónele etc. etc. etc., asia câtu din tóte se face una ce, care se póte croí si forfecá dupa placu. Ba inca am ajunsu pana acolo, de nici sant'a misa nu mai remane intréga, ci unii schimba antifónele in viersuri, alii le lasa afara, ba unii scurta chiaru si ecteniele dupa capulu loru, asia câtu am audítu in si-mireni intrebandu, cumu de se abate cutare si cutare de la rubricelle prescise? — Ce se tiene de limba e de prisosu a amintí, càci e cunoscutu, cà totu abecistulu scóte si pune cuvente dupa placu in scriptura, mai alesu in psalmi si in cantari.

Si óre cine póte si are dreptu se puna capetu toturoru acestora? Cine póte ordiná si scurtá cele de lipsa, cá se corespunda si starei nóstre materiali? Cine póte si are dreptu a-ne scóte din acést'a disordine? Cine altulu, decâtu doritulu si de trei ori doritulu sinodu, si inca sinodu generalu, a curui netienere nu se póte escusá nici chiaru prin schimbarea presinte a constelatiunei politice! — Sinodu dara, si eara-si sinodu!!! **P...u.**

Amvonulu.

Conventarea revdsimului d. Macedonu Popu, prepositu si vicariu gen. capitulariu,

(tiena in baseric'a catedrala cu ocasiunea instalarei ilustratiei sale d. dr. Ioanu Vanci'a de episcopu alu díecescei ghierlane, in 28 Ian. 1866.)

Mari'a ta preasantíte dómne episcópe! In Septembrie 1865 au trecutu nóue ani, de candu—nefiendu inca constituitu ven. capitulu alu díecescei gr. cat. de Ghierla — me intempinase onorific'a si preaplacut'a provincia, de a dá espresiune fidela sentiementelor de bucuria si

fiésca omagiala aderintia a clerului si poporului gr. u. din acést'a diëcesa in o cuventare tienuta càtra atunci instalandulu antâiulu archiereu a diëcesei ghierlane si acumu in Domnulu adormitulu cuviosulu episcopu Ioanu Alexi. Nu lipsira cu ocasiunea acelei mari serbatóre din anim'a clerului si a poporului erumperea orariloru si a fericitariloru celoru mai sincere, concentrate in acea fierbinte rogatiune: cá Domnedieu se sustiena sanetatea si intinda firulu vietiei acestui archiereu la multi ani, spre a poté intreprinde si efeptuá acelea, ce s. baserica grigiei sale archipastoresci concrediuta le recerea. Si Dómne! câtu de puçinu a vietuitu! — Domnedieu, care e Domnulu vietiei si alu mortiei, inainte de doi ani si siepte luni — dupa siese ani si nóue luni de la primirea toiagulului guvernarei basericeii sale — l'a chiamatu din acést'a ticalósa si necasítoria viétia la cea eterna pacínica, spre a primí cuun'a cea nevescedíta a marirei, pentru faptele si meritele sale puse in decurgerea aprópe a loru 40 de ani in vini'a Domnului Savaotu; si asia puse baseric'a si diëces'a acést'a in stare gelnica. Elu a vietuitu puçinu; inse, relative cu viéti'a-i cea scurta si proventele avute cá episcopu, a vietuitu multu, càci a facutu multu. Infientiarea seminariului diëcesanu, fundatiunile prin sacrificiele si neobositele staruintie ale acestui archiereu facute, — un'a de 2999 fl. v. a. pentru procurarea cartilorupe sém'a bibliotecii institutului clerical diëcesanu si a alumniloru, candu voru absolvá; alte dóue fiacarea câte de 1050 fl. pentru gimnasiele din Beiusiu si Siemleulu-Silvaniei; a patr'a de 1050 fl. pentru fondulu veduveloru preotese si a órfaniloru preotiloru pe partea parochieloru dismembrate decàtra archidiëces'a Albei-Iulie; si in urma un'a de 1000 fl. v. a. pentru sarindarie, — sunt totu atâtea monumente, si inca mai frumóse si mai duravere decátu celea din brontiu seau altu metalu pretiosu; pentrucà pana-ce acestea le sferima viscólele secliloru, acelea voru fí scrise in templ'a binefacutoriloru de omenime pana candu acést'a va sustá. —

In septemanele celea d'antâiu dupa intemplat'a mórte a acestui neuitatu parinte, ven. capitulu conformu detórii si chiamarei sale n'a lipsitu a face la inaltele locuri competente pasii trebuintiosi pentru restaurarea episcopíei; ce totusi din cause nesciute s'a traganatu pana in Iuliu a. tr., candu Maiestatea sa preabunulu nostru imperatu cá rege apostolicu si totódata si fundatoru preagratosu a acestei episcopíe a aflatu de bine si s'a induratu, dintre candidati a te-alege si numí pre marí'a ta de episcopulu diëcesei Ghierlei, pre care in serbatórea solemna de asta-di avemu onóre si bucurí'a a te salutá, reverí si instalá cá pre episcopulu acesteii diëcese.

Bucura-te baserica diëcesana, si te veselesce cleru si poporu romanu; càci dupa veduvirea-ti de doi ani si siepte lune ti-ai capetatu pre mirele, capulu si aparatoriulu teu! Depune-ti vestmentele tale celea de gele, si invesce celea serbatoresci de bucurí'a; pentrucà in loculu lui Moise ti-a daruitu Domnulu pre eroulu Iosu'a, zelosulu si neobositulu anteluptatoriu a lui Christosu!! —

Frumósa cu ađeveratu si inalta demnitate-i episcopí'a! Pentru-cà episcopulu intre marginile diëcesei sale si in constelatiunea organica a basericeii are mare potere si esercédia drepturi estinse si de mare ponderositate; inse câtu de mare si inca si pentru umeri angeresci cutrieratória e si sarcin'a si grea responsaveritatea impreunata cu demnitatea episcopésca apare invederatu

din cuventele s. apostolu Paulu díse càtra Titu c. 1.: „*Pentru aceea te-am asediatu pre tine in Critu, (va se díca, ti-am incredintiatu baseric'a de acolo,) cá celea de lipsa se te indreptedi, si se asiedi prin cetati preoti, precumu ti-am demandatu eu;*“ mai incolo: „*Se cade episcopului a fi fora prihana, cá unui ispravnicu a lui Domnedieu, nefacundu spre placerea sa, nu sumetiu, nu iute, nemaniusu, nu betivu, nesfadnicu, nepoftitoriu de avere spurcata; ci ospitalu, iubitoriu de bine, trédriu lu minte, dreptu, curatu, infrenatu, imbraçiosiandu cuventulu credintiosu celu dupa invetiatura, cá poternicu se fia si a indemná intru invetiatur'a ceu sanetósa, si pre cei ce graescu inprotiva a-i certá; cá sunt multi neplecati, graitori indesiertu si amegitori de minte, caror'a se cuvine a-le astupá gurele.*“ Totu acelasi s. apostolu in epist. sa I. càtra Tim. continuédia enuclearea detorintieloru episcopului astfeliu: „*Cari preoti sunt zelosi, se se indiestredie cu onóre indoita, si mai alesu acci'a, cari se ostenescu in cuventu si intru invetiatura.*“ c. 5. v. 17. — „*Pre cei ce pecatuescu, certa-i inaintea tuturoru, cá se pórté frica si ceialalti.*“ c. 5. v. 20. — „*Manile tale nimerui curendu le-vei impune, cá se nu te faci partasiu peccatorulu straine.*“ c. 5. v. 22. — „*Lucrulu celu tãe incredintiatu padiesce-lu, departandu-te de cuventele celea desierte si spurcate, cumu si de vorbele celea contrarie ale scientiei celei cu nume mintiunosu, cu carea unii laudandu-se, intru credintia au retacitu. Darulu (Domnului) cu tine! Aminu.*“ c. 6. v. 20—21.

In tempurile de façia inse are unu episcopu, si indeosebi cei de natiunalitatea nóstra romana, si alta misiune fórte de mare insemnetate, adica: cá se fia anteluptatori si conducatori in aren'a causeroru politico-natiunale; ma in tempurile trecute, si chiaru si in celea de façia, i-au facutu si respundietori pentru toti pasii, cari atátu dinsicu pentru natiune, câtu si acést'a aru intreprinde in campulu vietiei politico-natiunale, asia câtu potu díce cu sufletu curatu, cá starea loru demulteori se afla intre Scil'a si Caribde situata. Evenimentele de trista aducere aminte din tempurile trecute si celea mai próspete din 1848 ne potu sierbí de exemplu.

Nu cugetá, marí'a ta preasantíte dómne episcópe, cá eu prin insírarea acestor'a asi voí a trage atentiunea mariei tale la ele; nu, càci ele sunt mariei tale preabine cunoscute. Intentiunea mea prin reimprospetarea acestor'a a fostu singurnu, de a descrie pescurtu: greutatile apesatórie, cari jacu pre umerii unui episcopu romanu, si grigiele neodihnítórie, cari sunt ascunse sub mitr'a cea cu petri scumpe infrumsetiata; starea lui cea critica, cá a ocarmuitoriului luntrei diëcesei sale in medilocolu valuriloru, cari se imbuldiescu in oceanulu evenimenteloru politico-natiunale a patriei nóstre; respundietatea lui cea mare inaintea lui Domnedieu si a lunei, si prin urmare mai cà imposiveritatea de a coresponde tuturoru cerintieloru demulteori ardínte, pelanga tóta incordarea poteriloru si bunavointi'a, ce-lu caracterisédia. — Mi-se pare, cá si santii parinti nu atátu pentru aredicarea védiei si auctoritatiei si precisarea osebirei demnitatiei episcopesci decàtra a celor'alalti preoti, ci mai vertosu spre a-i reflectá pre episcopi deaporurea la sarcinele portande, detóriele implininde, si virtutile imitande, au prescisu ornatele si clenodiele, ce le vedemu asta-di la episcopi cu ocasiunea sierbirei ddiescii liturgie. Seau dóra mitr'a, sacosulu seau casul'a, crucea, mone't'a in form'a animei, cuçu si omoforulu, sunt numai pentru infrumsetiarea archiereiloru? Departe se fia! Ele si-au

insemnatatea lor cea ponderanta, si sunt nescari simbole a dreptatii, a patimilor Mantuitorului nostru I. Christosu, a curatieniei animei, a abnegarei de sine, si a detoriei de a cautá oia cea retacita si a-o aduce pe umerii sei la turm'a cea credintioasa. Bederniti'a si toia-gulu sunt semnele puterii de a guverná baseric'a, de a paste turm'a lui Christosu incredintiata, de a infrange gurele celor nedumeriti, cumu si de a combate pre cei nereligiosi si indiferinti in credintia cu toia-gulu gurei sale. „*Toia-gu ti-va tramite Domnulu din Sionu, si vei domni in midloculu inamiciloru tei.*“ Psalm. 109. v. 2. —

Trecutul e bas'a sperantiei nutrite faia cu viitoriu. Pentru aceea vietia cea parcursa a mariei tale dá clerului si poporului din acést'a diecesa cea mai secura garantia, cumca — cá unu'barbatu daruitu decátra Provedintia cu celea mai eminente insusiri, si cá unulu, care de candu ai pasitu in palestr'a Museloru pana in momentul de faia, adica: cá studinte in clasele gimnasiale si academice din Urbea-mare, cá clericu in convictulu generalu din Vien'a, cá capelanu in parochia Macou, cá membru alu institutulu pentru educarea preotiloru mai sublima de la s. Augustinu in Vien'a, unde te-ai facutu demnu de a dobendi diplom'a de doctoru alu s. scientie teologice, cá notariu consistoriale la s. episcopfa a Urbeimari, cá asiesoriu, secretariu si in urma cá canonicu, ai desfasiuratu o diligintia admirabila, activitate, zelu si desteritate esemplaria in implinirea facundeloru concrediute, — si cá episcopu inca vei corespunde inaltei chiamari arhieresci, si vei portá greutatile impreunate cu acést'a sublima demnitate cu recerut'a barbatia; despre ce nici cá ne indoimu. —

Preaonorati in Christosu frati si demnu publicu! Se aducemu multiamita atotpoternicului Domnedieu, pentrucá a miscatu anim'a Unsului seu, de a alesu si numitu pre acestu barbatu, indiestratu cu insusiri eminente si activitate in vini'a Domnului esemplaria, de episcopulu acestei diecese. — Deci bucura-te turma crestina, cá ti-a tramisu Domnulu oftatulu teu archipastoriu, care va se te conduca in pasciunile adeverului eternu, si va se-ti pregátésca calea cátra regiunea staululu nemoririi eterne! Bucurati-ve fii sufletesci si tu natiune, cá aveti in sinulu vostru unu parinte, care va se imbraiosiedie caus'a prosperitatiei vóstre celei tempurane si eterne cu tóta caldur'a sentimenteloru sufletulu parintiescu! — Ear maria ta, preasantite dómne episcópe, cuprinde acestu scaunu episcopescu, fostu in fapta vacantu si cu doliu acoperitu; iea a mana franele guvernarei acestei diecese si le indrépta dupa inalt'a-ti intieleptiune si castigat'a esperintia, spre infflorirea diecesei si a religiei nóstre si spre marirea lui Domnedieu; spre a carui'a scopu santu si sublimu realizare ti-apromitemu totu potintiosulu nostru concursu, cumu si o acurata implinire a tuturor ordinatiuniloru mariei tale, aducundu-ti totodata prelanga depunerea profundulu nostru devotamentu omăgiale, sincerele si respectuósele nóstre felicitari si orari, eschimandu: Se traésca maria sa prealuminatulu nostru domnu episcopu Ioanu Vanci'a intru multi ani!!!

Ochire prin lumea politica

(din 1—15 Marte.)

Cronica interna. Preainaltulu rescriptu imperatescu, ce urmá in 3 l. c. cá respunsu la adres'a dietei ungare, prin tonulu seu resolutu si prin categoric'a indrumare la bas'a cuventulu de tronu casiuná o debelasare a animeloru in cercurile magiare. Intr'aceea diet'a incredintia o comisiune de 9 insi cu compunerea unui contrarespunsu, alu carui proieptu se si citi in siedinti'a de ieri. In elu se promite, cá la pasagiurile rescriptulu privitorie la afacerile comuni si revisiunea legiloru din 1848 se va raspunde prin proieptulu comisiunei de 52, alu carui temeiu va fi santiunea pragm., eara altcumu se va tiené neclatitu de cele desfasiurate in adresa; cu privire la denegarea restaurarei municipieloru si a denu-mirei unui ministeriu ungurescu responsabilu, cu sentiu dorerosu cauta contrarespunsulu se dechiare, cá prin ast'a se denéga necontestabilulu temeiu alu constitutiunei; tóte depindu de la intrebatiunea continuitatei de dreptu, ci aceea parte a mesagiului, in carea Maiestatea sa promite a guverná amesuratu legiloru esistinti, cu ingrigire vede diet'a cumca inca nu e esecutata fapticu: diet'a nu póte modificá parti esentiali a legelatiunei din 1848 precandu legile aceste sunt scóse din activitate, si inca nu prin puterea legelative ci cea esecutiva, cáci astfelu cestei din urma i-s'ar recunósce dreptulu de a suspende orice legi aduse in tipu legitimu pana atunci, pana candu legelativa nu le-ar stramutá, prin urmare legelativa si esecutiva ar fi totu in aceleasi mani; promisiunea rescriptulu despre jurarea regelui pre constitutiune se primesce cu cea mai adunca reverintia; deputatii sunt detori a asecurá dreptulu constitutiunale nu numai pentru o generatiune ci si pentru stranepoti, cáci póte se vina odata vreunu erede de tronu, care se suspenda constitutiunea dupa placu si se nu vrea a-o restituí mainainte de o revisiune, apoi atunci urmatorii trebuie se aiba baremu bland'a inse tarea arma a continuitatei de dreptu. — De la diet'a pestana mai avemu de reportatu imbucuratori'a fapta, cumca 15 deputati romani dara totusi s'au unitu se purcéda solidari in caus'a nationalitatii; inca mai imbucuratori ar fi fostu, déca aceea solidaritate s'ar fi statoritu in privinti'a tuturoru afaceriloru, ce ne atingu si pre noi, deóráce cu totii suntemu membrii ai aceluasi corpu alu natiunei romane, pentru care nesmintitu tota anim'a romana nu diferite ci totu aceleasi interese bine intielese are de aparatu. — Totu in aceeasi dieta preste cáte-va díle se va face o motiune, care va se aduca pre tapetu caus'a nationalitatiloru.

Se vorbesce, cá fratii Romanii din Ardélu, desi cámu ,post festa,' dara totusi voru se tiená o adunare, si inca la Mecca romanésca, la Blasiu.

Rescriptulu pre adres'a croata provóca diet'a, cá se aléga barbati, cari cu delegatii dietei pestane se conferedie asupr'a referintieloru de dreptu de statu ale Croatiei cátra Ungari'a, ceea ce se si templá, alegundu-se mai ieri 11 delegati, la care actu partid'a fusiunistiloru n'a votatu; mai departe in privinti'a incopciarei Dalmatiei cu Croati'a imperatulu face aternatoriá decisiunea de la complanarea trebiloru comuni ale imperiului; tragerea confiniulu militariu in cerculu administratiunei civile, unu doru nestemperatu alu Croatiloru, nu se concede. Altmintrea diet'a, intre alte lucrari, in dílele trecute propuse membrii nu demultu intaritei academie

sudslavice spre intarire imperatésca; apoi otari, cá din 17 l. c. se se amene pana in 1. Maiu.

Din Boemi'a dóue sunt maicuséma de inregistratu: propunerea lui Rieger in diét'a tieiei, (care se va inchide in 23 a lunei acestei'a,) cá limb'a boema se fia la universitatea din Prag'a egalu indreptatita cu cea germana, ceea ce sternè nesce demustratiuni improvisate de studintii boemi in contr'a profesoriului Höffler, care aperà dreptulu eschisivu alu limbei germane la universitatea cea mai vechia a Germaniei; a dóu'a escesele tieraniloru in tienutulu orasiului Horowitz in contr'a Israelitiloru, cea ce firesce cá a fostu apa pre mór'a inimiziloru natiunei boeme.

In urma cá o curiositate insemnàmu si aceea, cá Germanii aperiatori ai patentei din Fauru 1861 s'au mutatu si pusu si ei pre terenulu continuitatei de dreptu, si anume ei se tienu de continuitatea constitutiunei de Kremsier din 1848. — Tempora mutantur, et nos mutamur in illis!

Cronica esterna. Inafara situatiunea politica nici de doi ani n'a fostu asia de vivace, cá adi. Noi vomu indegetá-o astadata numai in momentele de capetenia.

In Americ'a disarmoni'a intre congressulu stateloru nordamericane si intre Johnson presedintele loru; batai'a intre Spani'a si republic'a Chili; lupt'a ce o combate imperati'a Brasilei cu statele invecinate; in fine Mecsiculu, despre a carui imperatu póte in scurtu vomu audí, cá silitu de impregiurari a abdísu, — tóte aceste sunt fora indóela intrebatiuni de importantia istorica generala.

Eara in Europ'a reform'a legei electorale pre base mai liberali, ce se desbate acumu in parlamentulu Angliei; emendementulu celoru 47 de deputati in corpulu legislativu alu Franciei, care cere de la imperatulu Franciloru libertati politice si sociali mai mari pentru fiii gloriósei natiuni; cestüunile orientala si germana, ce se paru cá stau la usia; conferinti'a din Parisu a inpoteritiloru celoru siepte poteri protectórie ale principateloru romane, adunata in caus'a acestor'a, carea póte sub constelatiunea de adi se se striforme usioru intr' unu congressu european, ide'a predilecta a lui Napoleonu III., carele precumu scimu in Noembre 1863 suprinse lumca cu proieptarea acestui areopagu menitu se revéda tractatele fundamentali ale dreptului internatiunatu european; preurma relatiunile diplomatice încordate intre Austri'a si Prusi'a, — dau diplomatiloru si politiciloru ocaziune si materia in abundantia, spre a-si comprobá agerimea mintiei si desteritatea intru sustienerea luptei de condeiu.

Dintre acestea conferinti'a parisiãna, care fora indóela va interesá pre publiculu romanu in prim'a linia, si-tienù siedinti'a antáia in 11 Marte. Regimulu provisoriu alu Romaniei inca tramise siese deputati la Parisu, cari se sierbéscã plenipotintiariloru conferitori cu deslucirile de lipsa. Imbucuratoriu e, cá precumu se aude mai tóte poteri sunt pentru padírea unirei principateloru si pre viitoriu, si inca sub unu principe ereditariu, desí une diurnale lasa a li-se scrie din Iasi despre misticari separatistice si anti-uniuniste. Ne mai imbucura si aceea, cá actualulu regimu alu Romaniei a dechiaratu in faci'a camerei, precumca va sustiené reformele decretate sub domnirea principelui Cus'a.

Varietati.

In 11 l. c. morí in Hetzendorf langa Vien'a comitele L. Bethlen de Ictaru, trecundu pre patulu mortii in sinulu besericei catolice. Repausatulu a fostu celu din urma descindinte din famili'a acelu Bethlenesci, cari au siediatu ordinióra pre tronulu Ardealului.

Ni-se scrie din Busiacu cu datulu 9. Marte prin on. d. parochu localu V.P., precumca unu ostasiu licentiatu de acolo, — le care, rumpendu legature ordinei, calcandu cu petióre sacrilege totu ce póta tipulu religiositatii, vietüiá intr'o desfrenare cumplita, nebagandu in nici o séma dogenele si mustrarile tatane-so, pre care impiulu fiiu mai demulteori lu-amenitiã si cu ucide — in 17 Ian. a. c. ducundu-se cu alti mai multi in padure se aduca lemne in claca, cade unu lemnu asupr'a-i lu-lovesce in crescetulu capului, si delocu i si ése sufletulu. Toti cáti l'au cunoscutu, audíndu de acestu casu de mórte, cu unu cuventu au strigatu: cá Domnedieu, nemaipotendu suferí multele foradelegi comise de dinsulu, si-versà mani'a asupr'a lui. — Grósnicu se pedepsece totu peccatulu, si deosebitu peccatulu injurarei lui Domnedieu! Deci, parintiloru, nu suferiti acést'a ciuma in casele vóstre. Decum'va fiii vostri nu asculta de cuventulu bunu, folositi-ve de asprime. Inse lucru de capetenia-i, cá si voi se straluciti cu esemple bune; pentrucã indesiertu vei oprí sudalm'a, déca tu intre sudalmi vei dogení pre casnicii tei!

Teologii romani din seminariulu gr. cat. ungvareanu aducu prin organulu nostru multiamit'a cea mai fierbinte preonoratulu d. Ignatu Balcu de Bistr'a, emeritu protopopu alu diecesei oradane si condecoratu cu crucea pentru merite, cáci avù rar'a bunatate de a-le procurá fói'a besericesca „Sionulu românescu;“ intendendu-le astfelu unu midílocu de a-sevalificá in scientiele, ce se tienu de sfer'a activitatei loru viitórie.

In Parisu din cele 100 de premie, puse de regimu spre impintenarea progresului in scólele elementari, 99 le-au meruitu invetiaceii ‚fratiloru de scóla‘ (unu ordu preotiescu); eara din cele 35, puse de cetatea Parisului, au castigatu 33. — Demustrarea prin cifre e cea mai adeverata.

Patriarchulu Iacobitiloru din Constantinopolu voesce dinpreuna cu episcopii si cu tóte comunele sale religiu-narie a se intórce in sinulu besericei catolice. Delegatulu scaunului apóstolescu aflà de acceptabile conditiunile puse de laudatulu patriarchu. — Dómne dà lumina!

Noulu archiepiscopu de Westminster, dr. Manning, urmatoriulu lui Wiseman, a si tienutu in dílele trecute unu sinodu diecesanu, la care luara parte mai multu de 200 de insi.

Principele Cus'a, dinpreuna cu dómn'a Elen'a si cu fiii adoptivi Alesandru si Demetriu, se afla de vreo diece díle in Viena, unde a trei'a dí dupa sosirea-i avù o audientia privata la Maiestatea sa imperatulu. Principele petrece aici in incognito, si domineca in 19 l. c. va se plece deadreptulu la Parisu.

Suntemu nevoiti a inscietiã pentru mai multi, cumca cu numerulu 1. a. c. alu „Sionului rom.“ nu mai potemu sierbí; ceialalti numeri inse, atátu din estu anu cátu si din celu trecut, i-avemu in abundantia.